

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva**

INFORMACIJA

**o gospodarenju šumama u Federaciji BiH u 2016. godini
i planovima gospodarenja šumama za 2017. godinu**

Sarajevo, lipanj 2017. godine

ZAKLJUČCI VLADE FEDERACIJE BiH

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
V L A D A

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ВЛАДА
BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
G O V E R N M E N T

Na temelju članka 19. stavak (4) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 111. sjednici, održanoj 13.07.2017. godine, donosi

ZAKLJUČKE

1. Usvaja se Informacija o gospodarenju šumama u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2016. godini i planovima gospodarenja šumama za 2017. godinu Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

2. Obvezuju se korisnici državnih šuma da poduzmu sve neophodne aktivnosti u cilju izvršenja radova planiranih godišnjim planom realizacije šumskogospodarskih osnova.

3. Kantonalne uprave za šumarstvo će pratiti realizaciju šumskogospodarskih osnova i o tome izvještavati Federalnu upravu za šumarstvo.

4. Nalaže se Federalnoj upravi za inspekcijske poslove da u suradnji sa kantonalnim inspekcijskim jedinicama, kantonalnim upravama za šumarstvo i ministarstvima unutrašnjih poslova, intenziviraju inspekcijski nadzor u oblasti šumarstva, prometa i prerade drveta.

5. Zadužuje se Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva da Informaciju o gospodarenju šumama u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2016. godini i planovima gospodarenja šumama za 2017. godinu, sa Zaključcima Vlade Federacije Bosne i Hercegovine proslijedi vladama kantona, kantonalnim ministarstvima, kantonalnim upravama za šumarstvo i poduzećima koja gospodare šumama na znanje i postupanje.

6. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja.

V. broj: 991 /2017
13.07.2017. godine
Sarajevo

SADRŽAJ

I.	SAŽETAK	7
II.	UVODNE NAPOMENE	14
III.	ZAKONODAVNI OKVIR	16
IV.	OPĆI PODACI O ŠUMARSTVU.....	18
V.	REALIZACIJA PLANA SJEČA.....	24
VI.	PROIZVODNJA I PLASMAN ŠUMSKIH DRVNIH SORTIMENATA	25
VII.	ŠUMSKA TRANSPORTNA INFRASTRUKTURA	28
VIII.	ŠUMSKO-UZGOJNI RADOVI	31
IX.	SJEMENARSTVO I RASADNIČARSTVO	36
X.	INTEGRALNA ZAŠTITA ŠUMA.....	40
XI.	POKAZATELJI POSLOVANJA	46
XII.	KADROVSKA STRUKTURA ZAPOSLENIH U ŠUMARSTVU FBIH	50
XIII.	STRATEŠKE AKTIVNOSTI U OBLASTI ŠUMARSTVA	53

I. SAŽETAK

Informacija o gospodarenju šumama u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) u 2016. godini i planovima gospodarenja šumama za 2017. godinu izrađena je u skladu sa Programom rada Vlade Federacije BiH za 2017. godinu, na temelju podataka dobijenih od kantonalnih uprava za šumarstvo, poduzeća koja gospodare šumama i drugih relevantnih izvora.

Šume i šumska zemljišta u FBiH prostiru se na površini od oko 1.518.385,8 ha ili na oko 58% površine. U državnom vlasništvu je oko 1.241.385,8 ili 82%, a u privatnom vlasništvu oko 277.000 ha ili 18%. Podaci iz II. Državne inventure šuma na velikim površinama pokazuju da je pod šumom i šumskim zemljištima u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH preko 60% površine. S obrazom da podaci iz II. Državne inventure šuma nisu zvanično objavljeni, još uvijek se koriste podaci iz šumskogospodarskih osnova za državne šume.

Zakonodavni okvir

Oblast šumarstva se regulira Zakonom o šumama i Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja.

Vlada Federacije BiH je na 55. sjednici održanoj 27.05.2016. godine, nakon razmatranja Prednacrta zakona o šumama izrađenog od strane ovog Ministarstva, utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila Nacrt zakona o šumama.

Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH je na 12. redovnoj sjednici održanoj 13.07.2016. godine razmatrao ovaj Zakon i donio zaključak kojim je prihvatio Nacrt zakona o šumama.

Dom naroda Parlamenta Federacije BiH na nastavku 15. redovne sjednice održane 15.12.2016. godine razmatrao je Nacrt Zakona o šumama te usvojio Zaključak kojim je prihvatio Nacrt Zakona o šumama.

Predlagač je zadužen da provede javnu raspravu u trajanju od 90 dana sa svim zainteresiranim stranama, što je ovo Ministarstvo u ostavljenom roku i izvršilo, te nakon razmatranja konstruktivnih primjedbi i sugestija izradilo predmetni Nacrt Zakona o šumama i isti je uputilo Vladi FBiH 31.05.2017. godine na razmatranje, utvrđivanje teksta Prijedloga zakona o šumama i upućivanja u daljnju proceduru.

Površina šuma,drvna zaliha, zapreminski prirast i sječivi etat

Federalacija BiH raspolaže šumama u državnom vlasništvu na površini od 1.241.385,4 hektara. Od toga visokih šuma sa prirodnom obnovom ima 494.159,5 ha, što je oko 39,8%, visokih degradiranih šuma 15.924,8 ili 1,2%, šumskih nasada-kultura 63.211,3 ha ili oko 5,1%, izdanačkih šuma 257.306,6 ili 20,6%. Treba naglasiti da je površina miniranih površina značajna i iznosi 123.686,9 ha ili oko 10%.

Ukupna drvna zaliha svih šuma u državnom vlasništvu u FBiH iznosi 173.854.824 m³, zaliha kod četinjača je 73.250.855 m³ što je oko 42% a kod listača 100.603.969 m³ ili 58%. Prosječna zaliha svih šuma zajedno iznosi 207,8 m³/ha kod visokih šuma 264,8 m³/ha, dok je kod izdanačkih šuma 86,0 m³/ha. U strukturi zaliha svih šuma zajedno visoke šume su zastupljene sa 87,3% a izdanačke sa 12,7%.

Ukupni godišnji zapreminske prirast svih šuma iznosi 4.199.982 m³ od toga na četinjače otpada 1.838.489 m³ što je oko 44%, a na listače 2.361.493 m³ ili 56%. Od ukupne količine prirasta na visoke šume otpada 84,1% a na izdanačke 15,9%. U visokim šumama prosječni godišnji zapreminske prirast je 5,94 m³/ha, a dok je kod

izdanačkih šuma $3,08 \text{ m}^3/\text{ha}$. Prosječni godišnji prirast svih šuma zajedno iznosi $5,02 \text{ m}^3/\text{ha}$.

Ukupni sječivi etat za sve šume zajedno je $3.144.271 \text{ m}^3$ (krupno drvo), od toga na četinjače otpada $1.400.496 \text{ m}^3$ što je 45%, a na listače $1.743.776 \text{ m}^3$ ili oko 55%. Sječivi etat se uglavnom realizira u visokim šumama koji iznosi $2.815.330 \text{ m}^3$ što je oko 89,5% od ukupnog etata, a u izdanačkim šumama 328.941 m^3 što je 10,5%. Količina sječivog etata po jedinici površine kod visokih šuma iznosi $4,66 \text{ m}^3/\text{ha}$, a kod izdanačkih šuma $1,53 \text{ m}^3/\text{ha}$. Iz odnosa godišnjeg zapreminskog prirasta i sječivog etata vidljivo je da je godišnji sječivi etat manji od godišnjeg zapreminskog prirasta za $1.055.711 \text{ m}^3$ što je 74,8% od prirasta. Sječivi etat je manji od godišnjeg zapreminskog prirasta, što se pozitivno odražava na stanje drvnih zaliha, a to direktno utječe na očuvanje i povećanje drvnog fonda.

Realizacija plana sječa

Prikazani podaci u Informaciji ne predstavljaju sveukupni obim sječa, jer se iz HNK ne dobijaju podaci od svih subjekata koja gospodare državnim šumama, niti se raspolaze pouzdanim podacima o količini bespravnih sječa na području svih kantona FBiH.

Redovna i potpuna realizacija planova gospodarenja šumama, a naročito realizacija plana sječa ima značajan utjecaj na kvalitetu i stanje šumskog fonda. Da bi se utvrdilo trenutačno stanje radi poduzimanja adekvatnih mjera, izvršena je analiza realizacije šumskogospodarskih osnova (ŠGO) za sva šumskogospodarska područja (ŠGP) u FBiH. Analiza je izrađena za razinu kategorije šuma sa jasnim pokazateljima koji upućuju na to da je bilo određenih prekoračenja etata u pojedinim kategorijama šuma, a mala realizacija u drugim. Obično su prekoračenja količine sječa u kategoriji visokih šuma koje su bolje kvalitete, a prema procentu pređene površine može se zaključiti da su aktivnosti uglavnom koncentrirane na onim površinama koje imaju kvalitetniju drvnu zalihu, a i bolju otvorenost šumskim komunikacijama. Može se kazati da se etat četinjača realizira u cijelosti, dok je etat listača značajno podbačen. U ŠGP-ima za koja nema osnovnog plana gospodarenja, odnosno koja nemaju važeću šumskogospodarsku osnovu, ne bi se smjelo redovno gospodariti.

Proizvodnja i plasman šumskeg drvnih sortimenata

Pokazatelje izvšenja sječa treba uzeti s rezervom, jer značajne količine sječa nisu uzete u razmatranje, a odnose se na podatke o realizaciji sječa u Hercegovačko-neretvanskom kantonu i na značajne količine bespravno usječene drvne mase na području cijele Federacije BiH.

Plan proizvodnje šumskeg drvnih sortimenata u ukupnom iznosu od $2.476.424 \text{ m}^3$ u 2016. godini je ostvaren sa 100,5%. Plan proizvodnje drveta četinjača prekoračen je za 130.830 m^3 , odnosno za 11,2 %, dok je plan proizvodnje drveta listača ostvaren sa 90,9%. Posječena količina drveta je još uvijek u okviru dozvoljenog etata.

U kulturama sa procijenjenom drvnom masom i u izdanačkim šumama, ne ostvaruju se planovi određeni šumskogospodarskim osnovama.

Uvidom u šumskogospodarske osnove, utvrđeno je da dozvoljeni sječivi etat iznosi $3.144.697 \text{ m}^3$. Za period od posljednjih 5 godina iznosi prosječno 2,4 milijuna m^3 ili oko 74% od dozvoljenog.

Šumske drvine sortimenti se uglavnom plasiraju na domaće tržiste. Problem realizacije manje vrijednih drvnih sortimenata, a naročito listača, ostaje neriješen dok

se u drvnoj industriji ne osiguraju kapaciteti za njihovu preradu. Šumskogospodarska društva trebaju provoditi sve mjere propisane šumskogospodarskim osnovama sa naglaskom na realizaciju etata u kulturama sa procijenjenom drvnom masom i u izdanačkim šumama. Potrebno je pažljivo i dosljedno provoditi planirane uzgojne mjere da bi se ovim šumama vratila stabilnost i osigurala održivost gospodarenja.

Dugoročna održivost šumskih ekosustava ne može se osigurati prihodom isključivo od drveta. Interes vlasnika šuma, kao i svih ostalih zainteresiranih strana je korištenje ukupnih proizvodnih potencijala šuma.

Korisnicima šuma (poduzećima) se preporuča razvijanje i proširivanje poslovno-proizvodnog assortimenta proizvoda i usluga, te njihovo sveukupno korištenje u cilju povećanja prihoda i povećanja ukupne novostvorene vrijednosti.

Šumske komunikacije

Stupanj otvorenosti šuma mrežom šumskih kamionskih puteva direktno utječe i na izbor tehnologije pri iskorištavanju šuma, distancu privlačenja drveta i ekonomičnost poslovanja poduzeća. Ukupna dužina puteva koji otvaraju šume u FBiH (bez podataka za Hercegovačko-neretvanski kanton) prema dostavljenim podacima u 2016. godini iznosi 11.987 km, što predstavlja prosječnu otvorenost od 9,7 m/ha.

Prosječna otvorenost visokih šuma iznosi 15,1 m/ha, dok je otvorenost ostalih kategorija šuma manja i kreće se u prosjeku oko 8,5 m/ha.

Visoke šume se otvaraju zbog ekonomske isplativosti radova, a slaba otvorenost izdanačkih šuma i šumskih kultura predstavlja primarno ograničenje za provođenje uzgojnih i zaštitnih mjera u gospodarenju šumskim resursima. Neotvorenost šuma i šumskih zemljišta primarnom mrežom šumskih puteva dovodi u pitanje realizaciju planova šumskogospodarskih osnova.

Planirani ukupni obim izgradnje šumskih puteva u FBiH u 2016. godini iznosio je 41,0 km u vrijednosti od 2,41 milijuna KM. Izgrađeno je 12,2 km, a vrijednost izvedenih radova na izgradnji šumskih puteva je 0,6 milijuna KM.

Planirani ukupni obim rekonstrukcije šumskih puteva u FBiH u 2016. godini iznosio je 353,0 km u vrijednosti od 1,19 milijuna KM. Rekonstrukcija je provedena na 365,1 km šumskih puteva za vrijednost od 1,2 milijuna KM.

Način evidentiranja podataka i izvještavanja, ne omogućuje dobijanje realne slike o stvarnom stanju šumskih kamionskih puteva, pri čemu se izvještaji dostavljaju zbirno sa ukupnom dužinom puta, bez preciznih informacija o lokacijama i vrsti izvedenih radova.

Planiranje, projektiranje, gradnju i održavanje šumske transportne infrastrukture potrebno je urediti propisima, koji će unaprijediti i harmonizirati odnose u oblasti šumarstva i drugih sektorskih oblasti, a koji uređuju problematiku šumske transportne infrastrukture, te osigurati adekvatno i dugoročno financiranje u cilju dostizanja optimalne razine otvorenosti šuma izradom i realizacijom dugoročnih planova otvaranja.

Za dobijanje uvida u stvarno stanje, potrebno je provesti inventarizaciju i kategorizaciju šumskih kamionskih puteva, tehničkih elemenata i objekata na putevima, što bi bio osnov za pravovremeno i transparentno tekuće i investicijsko održavanje i planiranje u oblasti šumske transportne infrastrukture.

Šumskouzgojni radovi

Biološka obnova državnih šuma se financira iz prihoda koji korisnici državnih šuma ostvare prodajom šumskih drvnih proizvoda, prodajom ostalih proizvoda šume

kao i iz drugih izvora. Važno je napomenuti da se biološka obnova državnih šuma u periodu do 2009. godine financirala, prije svega, iz sredstava jednostavne reprodukcije šuma koja su se po tada važećem Zakonu o šumama izdvajala u iznosu od 15% od prihoda ostvarenog od prodaje šumskih drvnih proizvoda i ostalih proizvoda šume. Također, u tom periodu biološka obnova šuma se financirala i sredstvima koja su se na temelju članka 60. tada važećeg Zakona o šumama (sredstva za proširenu biološku reprodukciju šuma i dr.) izdvajala i uplaćivala u Proračun Federacije BiH (20%) i proračune kantona (80%). Nažalost, kada je u pitanju Proračun Federacije BiH veliki dio ovih sredstava je u navedenom periodu trošen nemamjenski, a u 2009. godini ta sredstva su u potpunosti utrošena nemamjenski. Pored prethodnog, biološka obnova državnih šuma se u periodu od 2009.–2011. godine financirala i iz sredstava koja su se u tom periodu izdvajala u skladu sa člankom 46. Uredbe o šumama („Službene novine Federacije BiH“ broj 83/09, 26/10 i 38/10) i koja su se uplaćivala na poseban račun Proračuna Federacije BiH (priliv ovih sredstava je bio vrlo slab, a i sredstva prikupljena u navedenom periodu nisu nikako trošena).

U 2016. godini se izvršenje plana šumske-uzgojnih radova kretalo u rasponu od 70%-95% (zavisno od vrste šumske-uzgojnih radova), što je u odnosu na prošlogodišnje izvršenje (50%-80%) određeno poboljšanje. Šumskouzgojni radovi su kao i ranijih godina najviše izraženi u tri pravca, i to: pošumljavanje, njega zasada (kultura) i melioracije izdanačkih šuma. Kod plana šumskouzgojnih radova za 2017. godinu se u odnosu na prethodnu godinu u izvjesnoj mjeri primjećuje smanjen obim većine šumske-uzgojnih radova. Smanjenje obima je evidentirano kod dvije od tri najzastupljenije vrste šumskouzgojnih radova tj. kod pošumljavanja i njega zasada (kultura). To se naročito negativno odražava na kulture, budući da su u prethodnom periodu nakon pošumljavanja izostajale adekvatne mjere njene podignutih nasada, zbog čega je došlo do njihovog propadanja.

Uvažavajući sve negativne efekte ekonomске krize kao i niz otežavajućih okolnosti poslovanja u cijelom poslijeratnom periodu, ipak se mora konstatirati da je ovakav trend ulaganja u biološku obnovu državnih šuma neprihvatljiv, te se stoga i za naredni period mora inzistirati da šumskogospodarska društva povećavaju iznos sredstava za šumskouzgojne zahvate i da se sredstva namjenski prikupljena u Proračunima Federacije BiH i kantona troše u ovu svrhu u maksimalnom iznosu.

Sjemenarstvo i rasadničarstvo

Oblast sjemenarstva i rasadničarstva u Federaciji Bosne i Hercegovine je regulirana Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja („Službene novine Federacije BiH“ broj 71/05 i 08/10).

Proizvodnjom (sakupljanjem) sjemena šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja se bavi pet pravnih lica, dok su za doradu sjemena registrirana samo dva pravna lica. Za kontrolu kvalitete sjemena, također je registrirano samo jedno pravno lice koje svojim kapacitetima do sada uspijeva zadovoljiti sve potrebe proizvođača za kontrolom kvaliteta sjemena. Za proizvodnju sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja je registrirano devet pravnih lica, dok je za stručni pregled proizvodnje sadnog materijala kao i za kontrolu kvalitete sadnog materijala ovlašteno samo jedno pravno lice, koje svojim kapacitetima uspijeva odgovoriti na zahtjeve svih proizvođača.

Analizom dostavljenih podataka može se konstatirati da je i u prošloj 2016. godini došlo do znatnog povećanja proizvodnje sjemena kao i u 2015. godini čime je nastavljen trend rasta proizvodnje iz ranijeg perioda, a koji je bio prekinut 2014.

godine. Prodaja sjemena je posljednjih pet godina (izuzimajući 2013. godinu) uglavnom imala opadajući karakter, dok uništavanja sjemena u navedenom periodu nije uopće bilo.

Ukupna količina proizvedenog sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja u prošloj godini je iznosila oko 9,7 milijuna sadnica, a prodana količina oko 1,0 milijun sadnica, što predstavlja znatno povećanje u odnosu na 2015. godinu. Količina uništenog sadnog materijala iznosila je 0,1 milijuna sadnica što je dvostruko više u odnosu na 2015. godinu. Indikativno je da i u 2016. godini oko 97% proizvedenog sadnog materijala otpada na sadni materijal šumskih vrsta drveća i grmlja, dok je kod prodaje i uništavanja sadnog materijala taj procenat znatno veći nego u 2015. godini gdje je udio prodaje oko 92 % (u 2015. oko 75 %), a uništenog sadnog materijala je oko 97% (u 2015. oko 50 %).

Podaci za period od 2013.–2015. godine pokazuju trend smanjenja proizvodnje, prodaje i uništavanja sadnog materijala šumskih vrsta drveća i grmlja koji je prekinut u 2016. godini značajnim povećanjem proizvodnje, prodaje i uništavanja sadnog materijala.

Integralna zaštita šuma

Ugroženost šuma i šumskog zemljišta na području Federacije BiH je rezultat različitih aktivnosti kao što su: šumski požari, biljne bolesti i štetočine, neplanska i nezakonita sječa šuma, eksploracija mineralnih resursa, hidro-akumulacije, kao i kontaminacija minama.

Šumarski stručnjaci koji se bave zaštitom šuma, uposleni u Kantonalnim Šumsko-gospodarskim društvima, odnosno šumarijama, koji gospodare državnim šumama kontinuirano se bore sa potkornjacima, imelom, šumskim požarima, klizištima, ledolomima, snjegolomima, vjetroizvalama, a povremeno i sa gubarom, borovovim četinjakom, žutotrbom (zlatokraj), smeđom borovom osom i drugim štetnicima.

Šumski požari su česta pojava u šumama Bosne i Hercegovine unatoč činjenici da ovo područje u europskim okvirima nije u kategoriji visoko rizičnih.

Ovaj štetni agens nanosi šumama velike štete, što zavisi od starosti i površine šume, vrstama drveća, odnosno vegetacije, te o vrsti požara i njegovoj jačini. Ugroženost pojedinih područja od šumskih požara je različita.

Posljedice djelovanja požara su vidljive duži niz godina, a ogledaju se u: degradaciji šumskog ekosistema, umanjenju biološke raznolikosti, oštećenja zaštićenih područja, pojavi klizišta, degradacije zemljišta, promjena mikroklimatskih uvjeta i vodnog režima i dr.

Nastavljena je planirana zaštita šuma od potkornjaka redovitim postavljanjem i kontrolom lovnih klopki sa feromonima tako da je u zavisnosti od kantona do kantona bilo neželjenih posljedica. Najveće štete izazvane kalamitetom potkornjaka u zadnjih pet godina registrirane su na području Tuzlanskog kantona.

Čuvanje šuma je u nadležnosati kantonalnih uprava za šumarstvo. Nefunkcionalnost kantonalnih uprava za šumarstvo posljedica je nepostojanja Zakona o šumama na Federalnoj razini, kadrovske nepotpunjenoštiti, nedovoljnog broja čuvara šuma, loše opremljenosti čuvara šuma, prevelikih čuvarskih rejona, povećanja ilegalnih sječa šume iz socio-ekonomskih razloga, itd.

U 2016. godini registrirano je 312 šumskih požara što je manje u odnosu na predhodnu godinu, opožarena površina šuma i šumskih zemljišta je 4.102,00 ha, oštećena–izgorjela drvna masa 2.835,00 m³, izgorjelo i oštećeno šumskih sadnica

80.470 komada, a ukupno procijenjene štete od šumskih požara u Federaciji BiH iznose 2.965.861,00 KM.

Pokazatelji poslovanja

Poduzeća šumarstva koja gospodare državnim šumama u 2016. godini u smislu poslovanja, nisu zabilježila gubitke, ali su prikazala velika dugovanja zaključno sa 31.12.2016. godine.

Gledano u cijelini poslovanje kantonalnih šumskogospodarskih društava u 2016. godini pokazuje blagu stabilizaciju u odnosu na predhodnu godinu. I dalje su potraživanja od kupaca vrlo visoka. Dugovanja prema dobavljačima su ove godine znatno veća i ovo otežava poslovanje i znak je slabe likvidnosti u cijelom drvnom sektoru. Prihodi u poduzećima šumarstva su proporcionalni ostvarenoj proizvodnji šumskih drvnih sortimenata. Troškovi proizvodnje po jedinici proizvoda u poduzećima koja angažiraju vlastitu radnu snagu su veći u odnosu na one koji angažiraju registrirane izvođače radova. Ovo se odnosi i na ostvarene godišnje učinke po uposlenom na bazi sati rada, koji su značajno ispod realnih 800 do 1.000 m³/radniku. Ostvareni godišnji prihod po radniku je mali što za posljedicu ima otežano poslovanje, mala primanja uposlenih i umanjenje bioloških i infrastrukturnih investicija. Prosječna plaća u šumarskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine iznosi 943,00 KM i u odnosu na 2015. godinu je povećana za 53,86 KM.

Preporuča se da osnivači poduzeća putem svojih organa u poduzećima poduzmu adekvatne mjere na saniranju trenutačnog stanja kako bi poduzeća tržišno i održivo poslovala.

Sredstva za korištenje općekorisnih funkcija šuma

Prestankom važenja zakonske regulative u oblasti šumarstva na razini FBiH prestalo je prikupljanje ovih sredstava. Sredstva koja su po ovom osnovu prikupljena u Proračun FBiH koriste se u druge svrhe.

Za značajnije poboljšanje narušenog stanja šumskih ekosustava, izgradnju i rekonstrukciju šumske infrastrukture i ostalih zahvata za unapređenje šuma u šumarskom zakonodavstvu, potrebno je ustanoviti doprinose za šumarstvo. Jedan dio ovih sredstava mogao bi se iskoristiti za realizaciju prioritetnih aktivnosti zajedničkih za sektor šumarstva FBiH, provedbu šumarske legislative, formiranje i rad uprave/uprava za šumarstvo i ostale važne aktivnosti.

Kadrovska struktura zaposlenih u šumarstvu

Na dan 31.12.2016. godine u šumarstvu FBiH bilo je uposleno ukupno 4.639 radnika, od čega u šumskogospodarskim društvima 4.145, a u Federalnoj i kantonalnim upravama 494 zaposlenih. Od ukupnog broja zaposlenih u šumarstvu FBiH, 2.481 radnika ili 53,5% su šumarske struke. Primjetan je trend usavršavanja zaposlenih.

Praksu prikazivanja podataka o zaposlenima uključenim u procese gospodarenja šumama razvrstanih po spolnoj, starosnoj i strukovnoj strukturi, ne usvajaju svi subjekti u šumarstvu, ili su dostavljeni podaci nepotpuni.

Strateške aktivnosti u oblasti šumarstva

Strateške aktivnosti u oblasti šumarstva, uz donošenje Zakona o šumama, imaju za cilj uspostavljanje transparentnog sistema upravljanja i gospodarenja šumama i primjenu svjetskih iskustava, međunarodnih konvencija i standarda u svim segmentima šumarstva

1. Šumarski program Federacije BiH

Opći dio Šumarskog programa FBiH, kojim se drfinira šumarska politika je završen i bit će proslijeđen Vladi FBiH na mišljenje i usvajanje nakon donošenja Zakona o šumama.

2. II. državna inventura šuma na velikim površinama u BiH

Nakon prikupljanja i obrade podataka i recenzije nacrtu izvještaja, u pripremi je štampanje publikacije za razinu Bosne i Hercegovine, nakon čega će uslijediti javna prezentacija rezultata II. Državne inventure šuma na velikim površinama u Bosni i Hercegovini.

3. Razvoj Informacijskog sustava u šumarstvu (ISŠ) FBiH

Pokrenute su aktivnosti na razvoju i uspostavi jedinstvenog Informacijskog sustava u cilju njegovog stavljanja u funkciju radi sveobuhvatnog praćenja stanja i promjena u oblasti šumarstva.

Uz podršku sredstava Rezervi budžeta Vlade Federacije BiH za 2016. godinu provedena je nabava potrebne IT opreme za osiguranje materijalne osnovice uspostave ISŠ-a, te provedene aktivnosti na uspostavi standarda ISŠ-a.

Pripremljen je tekst Odluke o upravljanju, održavanju i korištenju Informacijskog sustava u šumarstvu FBiH.

4. GEF Projekt za održivo upravljanje šumama i krajolicima

Projekt ima za cilj osiguranje održivog gospodarenja šumama i krajolicima važnim za gospodarski razvoj. Projekt posebno tretira osjetljive krajolike ranjive u smislu tekuće degradacije ili negativne učinke klimatskih promjena kao što su rizici od požara.

5. Certificiranje šuma

U Federaciji BiH se certifikacija šuma vrši po FSC sustavu. Rok trajanja certifikata je 5 godina, nakon čega se kontinuirano treba provoditi postupak recertificiranja ili obnove certifikata.

Aktualno važeći certifikat postoji za oko 23% površine šuma i šumske zemljišta, dok se uz podršku GEF projekta Održivo upravljanje šumama i krajolikom (SFLMP) za ukupno 67% površine šuma i šumske zeljišta provode aktivnosti za prvo dobijanje ili obnovu certifikata za proces gospodarenja šumama u 6 kantona.

II. UVODNE NAPOMENE

Informacija o gospodarenju šumama u Federaciji BiH za 2016. i planovima gospodarenja šumama za 2017. godinu (Informacija) je izrađena u skladu sa Programom rada Vlade Federacije BiH za 2017. godinu i Programom rada Ministarstva za 2017. godinu, a na temelju podataka dobivenih od kantonalnih uprava za šumarstvo, kantonalnih šumskogospodarskih društava i iz drugih relevantnih izvora (preliminarni rezultati II. Državne inventure šuma, Opći dio Šumarskog programa FBiH, itd).

U Informaciji su navedeni značajniji pokazatelji gospodarenja šumama:

- zakonodavni okvir
- površine šuma;
- drvna zaliha;
- godišnji zapreminske prirast i sječivi etat;
- planirane i ostvarene sječe i realizacija plana sječa po šumskogospodarskim područjima;
- planirana i ostvarena proizvodnja šumskih drvnih sortimenata;
- planirana i ostvarena izgradnja i rekonstrukcija šumskih komunikacija;
- otvorenost šuma;
- planirani i ostvareni šumsko-uzgojni radovi po šumskogospodarskim područjima;
- sjemenarstvo i rasadnička proizvodnja;
- integralna zaštita šuma
- podaci o poslovanju kantonalnih šumskogospodarskih društava;
- podaci o uposlenim u kantonalnim šumskogospodarskim društvima i upravama za šumarstvo.

Izvršena je analiza stanja u oblasti šumarstva na svim nivoima, identificirani problemi i slabosti, te predložene aktivnosti za njihovo rješavanje. U cilju cijelovitosti Informacije navedene su strateške aktivnosti i projekti iz oblasti šumarstva koji su u toku i koji se planiraju realizirati u narednom periodu.

Uprkos preporukama Ministarstva za dosljedno provođenje mjera propisanih šumskogospodarskim osnovama u cilju smanjenja, odnosno poduzimanja mjera za rješavanje problema u šumarstvu, dostavljeni podaci o gospodarenju šumama u 2016. godini pokazuju da se ne ulaže dovoljno napora, sredstava ni resursa u njihovu implementaciju.

Problemi nastali zbog nepostojanja pravnog okvira za oblast šumarstva na federalnom razini od 2009. godine, onemogućavaju Ministarstvo da osigura mehanizme kako bi se šumskogospodarska društva obvezala na konzervativno provođenje svih propisanih šumsko uzgojnih mjer i postizanje veće transparentnosti u sektoru šumarstva, kao i provođenje aktivnosti koje imaju utjecaja na druge segmente društvene zajednice. Za realizaciju ovih mjera u većem obimu nego što je planirano šumskogospodarskom osnovom, nisu ulagana sredstva iz federalnog, odnosno kantonalnih budžeta. Prikupljanje i trošenje namjenskih sredstava iz Proračuna Federacije BiH i kantonalnih proračuna u cilju zaštite i unaprjeđenja šuma, kako je bilo propisano Zakonom o šumama, odnosno Uredbom o šumama, ne može

se ostvariti, a finansijska sredstva potrebna za financiranje čuvanja šuma ne mogu biti osigurana.

Za sve kategorije šuma osim za visoke šume upitna je rentabilnost gospodarenja. Izražena potražnja tržišta za šumskim drvnim sortimentima utječe na orientaciju šumskogospodarskih društava na prihode od šumskih drvnih sortimenata i korištenje šumskih potencijala prema tim zahtjevima.

Potrebno je uložiti napore u izgradnju prerađivačkih kapaciteta, koji će korištenjem modernih tehnologija omogućiti finalnu preradu drvnih sortimenata lošijeg kvaliteta.

Rad Federalne i kantonalnih šumarskih inspekcija je otežan zbog nedostatka zakonskog rješenja iz oblasti šumarstva.

Površina od 125.190 ha, odnosno oko 10% površine svih kategorija šuma i šumskih zemljišta je minirana ili postoji sumnja da je minirana, a ista se (zvanično) izuzima pri planiranju za gospodarenje.

III. ZAKONODAVNI OKVIR

1. Zakon o šumama

Imajući u vidu funkcije šume i činjenicu da šume i šumska zemljišta u Federaciji BiH čine oko 58% ukupnog životnog prostora, nema sumnje da upravljanje i gospodarenje šumama i šumskim zemljištem predstavlja vitalni državni interes tj. interes Federacije BiH.

Upravljanje i gospodarenje šumama i šumskim zemljištem su specifične aktivnosti, koje u cilju efikasnosti, teže principu prostorne i funkcionalne centralizacije. Ovaj princip počiva na spoznajama:

- da gospodarenje svim šumama i šumskim zemljištima mora imati jedan zajednički, dugoročni cilj—optimalno ili potpuno korištenje prirodnih potencijala šumskih zemljišta,
- da se upravljanje i gospodarenje šumama zasniva uglavnom na samofinanciranju iz tekućih prihoda od prodaje šumskih proizvoda,
- da gospodarenje izoliranim (izdvojenim) šumskim površinama ili kompleksima sa lošijom šumom ili bez šume ne može funkcionirati bez podrške zbog nedostatka tekućeg prihoda.

Oblast šumarstva se regulira Zakonom o šumama i Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja.

Vlada Federacije BiH je na 55. sjednici održanoj 27.05.2016. godine, nakon razmatranja Prednacrta zakona o šumama izrađenog od strane ovog Ministarstva, utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila Nacrt zakona o šumama.

Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH je na 12. redovnoj sjednici održanoj 13.07.2016. godine razmatrao ovaj Zakon i donio zaključak kojim je prihvatio Nacrt zakona o šumama. Dom naroda Parlamenta Federacije BiH na nastavku 15. redovne sjednice održane 15.12.2016. godine razmatrao je Nacrt Zakona o šumama, te usvojio Zaključak kojim je prihvatio Nacrt Zakona o šumama. Predmetnim zaključcima predлагаč je zadužen da provede javnu raspravu u trajanju od 90 dana, što je ovo Ministarstvo u ostavljenom roku i izvršilo.

Ovo Ministarstvo je u suradnji sa svim kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove šumarstva, Savezom općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine, kantonalnim šumskogospodarskim društvima, Federalnom upravom za inspekcijske poslove-Šumarski inspektorat, Šumarskim fakultetom Univerziteta u Sarajevu, Udruženjem inženjera i tehničara Federacije Bosne i Hercegovine, Hrvatskim šumarskim društvom, Udruženjem poslodavaca u Federaciji BiH, Samostalnim sindikatom šumarstva, prerade drveta i papira izvršilo provođenje javnih rasprava. Na području svih kantona provedena je javna rasprava, te uzimajući u obzir konstruktivne primjedbe i sugestije iznesene u tijekom javnih rasprava izrađen je Nacrt Zakona o šumama i isti je upućen Vladi FBiH 31.05.2017. godine na razmatranje, utvrđivanje teksta Prijedloga zakona o šumama i upućivanja u daljnju proceduru.

U prethodnom periodu, kao posljedica nedonošenja federalnog propisa za oblast šumarstva, devet kantona je donijelo svoje propise za oblast šumarstva. Donošenjem kantonalnih zakona o šumama Federaciji BiH se uskraćuju nadležnosti propisane Ustavom FBiH, na različite načine je uređeno upravljanje i gospodarenje šumama, pitanje vlasništva kao i izdvajanje finansijskih sredstava za korištenje, zaštitu i unapređenje šuma, što je u suprotnosti sa ustavnim odredbama.

2. Zakon o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja

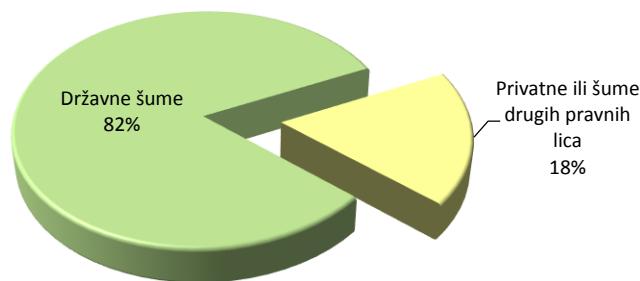
Ovim zakonom uređuje se: registracija i način vođenja registara, proizvodnja i kontrola proizvodnje šumskog i hortikulturnog sjemena i sadnog materijala, kontrola uvoza reproduktivnog materijala, naknada troškova, upravni nadzor nad provođenjem ovoga Zakona, kaznene odredbe i druga pitanja od značaja za provođenje jedinstvenog sustava upravljanja sjemenarstvom i rasadničarstvom šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja u Federaciji Bosne i Hercegovine.

IV. OPĆI PODACI O ŠUMARSTVU

1. Pokrivenost šumama

Šume i šumska zemljišta u Federaciji Bosne i Hercegovine se prostiru na površini od oko 1.518.515,8 ha, od čega su u državnom vlasništvu oko 1.241.385,8 ha ili 82%, a u privatnom vlasništvu i vlasništvu drugih pravnih lica oko 277.130,0 ha ili 18%.

Vlasnička struktura šuma u FBiH

Za državne šume izrađene su šumskogospodarske osnove za sva područja, osim ŠGP „Srednjeneretvansko” i područje krša Hercegovačko-neretvanskog kantona. Za privatne šume nisu izrađene šumskogospodarske osnove u Unsko-sanskom, Hercegovačko-neretvanskom, Zapadnohercegovačkom i Kantonu 10. Izrada šumskogospodarskih osnova za državne šume je obveza šumskogospodarskih društava, a za privatne šume nadležnih kantonalnih ministarstava.

Šumskogospodarske osnove su izrađene na principima gospodarenja prema kojima će se osigurati prirodno pomlađivanje, bioraznolikost, u cilju uspostavljanja prirodne strukture, kao i važne općekorisne funkcije.

Šumama kao najvrednijem resursu Federacije BiH treba posvetiti posebnu pažnju zbog evidentne degradacije i potrebe za korištenjem svih funkcija šuma. Vrlo važno je osigurati stabilan zakonski okvir donošenjem Zakona o šumama i poduzeti konkretne aktivnosti na unapređenju organizacije gospodarenja šumama u cilju održivog korištenja resursa, očuvanja prirodne strukture, zaštite okoliša i drugo. Radi potpunijeg uvida u stanje državnih šuma u Federaciji BiH, na temelju ŠGO i podataka dobijenih od šumskogospodarskih društava i kantonalnih uprava za šumarstvo, slijedi pregled stanja šuma.

2. Površine šuma

Ukupna površina šuma i šumskih zemljišta u državnom vlasništvu Federacije BiH iznosi 1.241.385,8 ha. Iz strukture šuma i šumskih zemljišta, vidljivo je da visokih šuma sa prirodnom obnovom ima 573.206,6 ha, ili oko 40%. Ovo je u odnosu na stanje i značaj ovih šuma na kojima se zasniva šumska proizvodnja relativno malo.

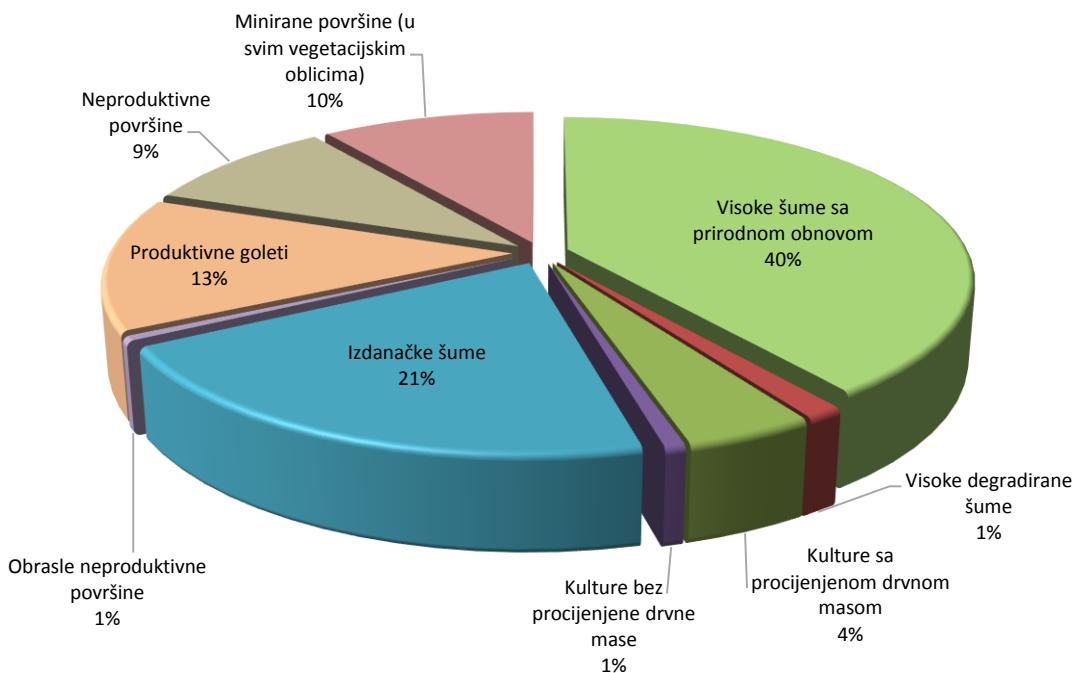
Struktura površina šuma i šumskih zemljišta

Vegetacijski oblik	Površina ha	%
Visoke šume sa prirodnom obnovom	494.159,50	39,8
Visoke degradirane šume	15.924,80	1,2
Šumske kulture sa procijenjenom drvnom masom	54.448,30	4,4
Šumske kulture bez procijenjene drvne mase	8.763,00	0,7
Ukupno visoke šume	573.206,60	46,1
Izdanačke šume	257.306,60	20,6
Obrasle neproduktivne površine	5.826,20	0,7
Ukupno obraslo šumsko zemljište	836.339,40	67,4
Produktivne goleti	166.022,80	13,4
Neproduktivne površine	115.336,70	9,2
Ukupno za gospodarenje	1.117.698,90	90,0
Minirane površine (u svim vegetacijskim oblicima)	123.686,90	10,0
UKUPNO	1.241.385,80	100,0

Visokih degradiranih šuma ima 15.924,8 ha ili 1%. Ove šume zahtijevaju posebne mjere u gospodarenju zato što je u njima onemogućena redovna prirodna obnova a njihovim korištenjem se dobijaju šumski sortimenti lošijeg tehničkog kvaliteta. Većina ovih šuma nastala je zbog loših staništa, a i antropogenim utjecajem, kao i mjestimično negativnim djelovanjem biotičkih i abiotičkih čimbenika.

Struktura površina šuma i šumskih zemljišta u Federaciji BiH

stanje na dan 31.12.2016. godine

Značajan udio u ukupnoj površini pod šumom čine i vještački podignuti zasadi-kulture, sa i bez procijenjene drvne mase, kojih ima 63.122,3 ha, ili 5%. Činjenica je

da se ove sastojine nedovoljno njeguju jer se ne provode potrebne uzgojne mjere, a jedan od osnovnih razloga su slabi ekonomski efekti.

Udio izdanačkih šuma u ukupnoj površini pod šumom je 257.306,6 ha ili 21%. To predstavlja značajnu površinu imajući u vidu stanje i karakter ovih šuma u kojima je drvna zaliha mala, a tehnička struktura i kvaliteta drveta prilično loša. U ovim šumama se moraju provoditi redovni uzgojni zahvati kako bi se ove šume prevodile u stabilne sastojine vrijednijeg vegetacijskog oblika.

Produktivnih goleti koje su pogodne za pošumljavanje ima oko 166.022,8 ha ili 13% i predstavljaju površine na kojima se pošumljavanjem odgovarajućim vrstama drveća u skladu sa prirodnim i ekološkim uvjetima može povećati površina pod šumom. Veliki dio ovih površina su maloga proizvodnog potencijala. Sredstva za biološku obnovu šuma koja izdvajaju kantonalna šumskogospodarska društva su nedovoljna u odnosu na stvarne potrebe, tako da je potrebno iznaći i dodatne izvore financiranja.

Značajan problem za šumarstva Federacije BiH predstavlja oko 123.686,9 ha, ili 10% svih kategorija šuma i šumskih zemljišta za koje se zna ili se pretpostavlja da su minirane. Stvarna minirana površina je vjerojatno nešto manja jer se obično iz sigurnosnih razloga ostavlja pojas oko površina za koje se zna da su minirane. Među ovim šumama značajan udio čine i ekonomski visoko vrijedne šume koje su za duži vremenski period izgubljene za gospodarenje, a s obzirom na oštećenost predstavljaju potencijalno žarište za razvoj biljnih bolesti i kalamitete insekata. Ove površine predstavljaju sigurnosni i ekološki problem ali stvaraju i ekonomski gubitak, budući da je za duži period onemogućeno njihovo korištenje. Aktivnosti na razminiranju šuma i šumskih zemljišta odvijaju se veoma sporo u odnosu na stvarne potrebe. Šume i šumska zemljišta nisu u prioritetu plana razminiranja interesantnih prostora. U narednom periodu neophodno je osigurati značajna sredstva za razminiranje šuma, za što je potrebno iznaći dodatne izvore financiranja, kod međunarodnih institucija i organizacija kao i kod nadležnih ministarstava.

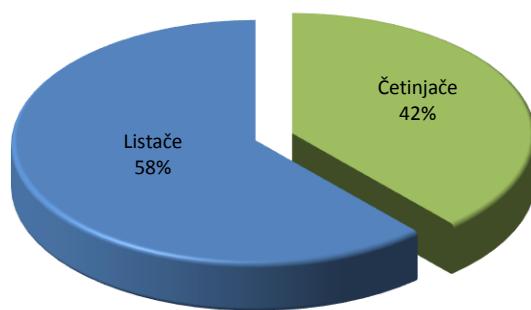
3. Drvne zalihe

Drvna zaliha šuma pored površine je također bitan element u prikazu stanja šuma. Stanje drvnih zaliha je iskazano u krupnom drvetu, a krupno drvo čine svi dijelovi stabla deblji od 7 cm bez zapremine panja.

Vegetacijski oblik	Četinjače (m ³)	Listače (m ³)	Ukupno (m ³)	m ³ /ha	%
Sve visoke šume	73.250.855	78.465.245	151.716.100	264,80	87,3
Izdanačke šume	0	22.138.724	22.138.724	86,00	12,7
UKUPNO	73.250.855	100.603.969	173.854.824	207,80	100,0

Iz podataka koji su prikazani u tablici vidljivo je da je ukupna zaliha svih šuma u državnom vlasništvu Federacije BiH oko 173.854.824 m³.

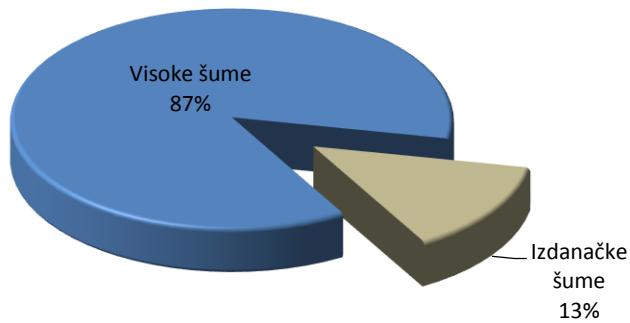
Drvna zaliha u doba uređivanja

Zaliha četinjača iznosi 73.250.855 m³ ili 42%, a kod listača 100.603.969 m³ ili 58% ukupne zalihe. Zaliha listača je nešto veća jer su u zalihu uključene izdanačke šume koje su uglavnom lišćarske.

Prosječna drvna zaliha visokih šuma iznosi 264,8 m³/ha, a izdanačkih 86,0 m³/ha. Prosječna zaliha za sve šume zajedno iznosi 207,8 m³/ha. Prosječna drvna zaliha kod visokih šuma je nešto veća u odnosu na prikazano stanje drvnih zaliha u prethodnim godinama. U strukturi zaliha svih šuma zajedno visoke šume su zastupljene sa 87,3%, a izdanačke sa 12,7%. Ovaj odnos u budućem periodu treba mijenjati u korist visokih šuma.

Drvna zaliha u doba uređivanja

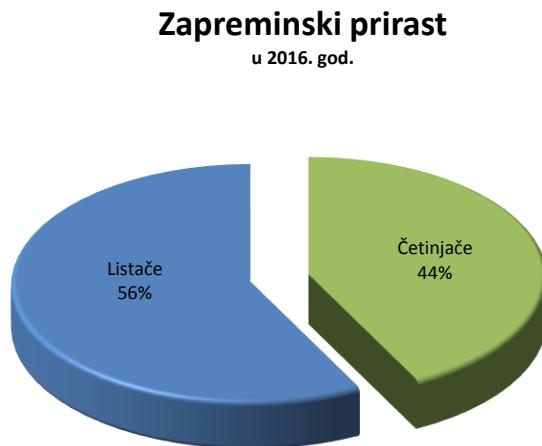

4. Godišnji zapreminske prirast

U pregledu stanja godišnjeg zapreminskega prirasta podaci su prikazani u krupnom drvetu, kao i kod drvnih zaliha. Stanje godišnjeg zapreminskega prirasta prikazano je za državne šumame Federacije BiH.

Vegetacijski oblik	Četinjače (m ³)	Listače (m ³)	Ukupno (m ³)	m ³ /ha	%
Sve visoke šume	1.838.489	1.568.545	3.407.034	7,32	84,1
Izdanačke šume	0	792.948	792.948	3,08	15,9
UKUPNO	1.838.489	2.361.493	4.199.982	5,97	100,0

Ukupni godišnji zapreminske prirast svih šuma iznosi $4.199.982 \text{ m}^3$. Od toga na četinjače otpada $1.838.489 \text{ m}^3$ ili 44%, a na listače $2.361.493 \text{ m}^3$ ili 56%.

U visokim šumama prosječni godišnji zapreminske prirast je $5,94 \text{ m}^3/\text{ha}$, dok je kod izdanačkih šuma $3,08 \text{ m}^3/\text{ha}$. Prosječni godišnji zapreminske prirast svih šuma iznosi $5,02 \text{ m}^3/\text{ha}$. Treba težiti da se dobije što veći i kvalitetniji godišnji zapreminske prirast, a veličine su uglavnom vezane sa veličinama drvnih zaliha.

To se može ostvariti uz biološko-tehničke uzgojne mjere koje će se primjenjivati u procesu gospodarenja šumama, a u cilju ostvarenja što većeg i kvalitetnijeg prinosa. Treba uređivati i stvarati mješovite preborne sastojine u kojima je godišnji prirast drvene mase najveći, dok je kod jednodobnih sastojina značajno manji.

5. Godišnji sječivi etat

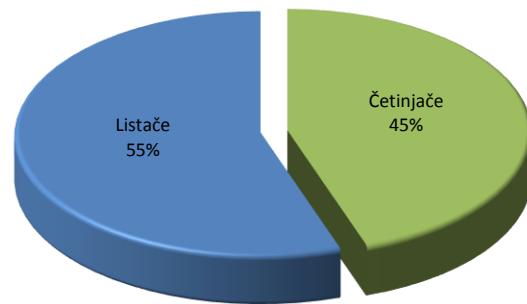
Ukupni godišnji sječivi etat (krupnog drveta) za sve šume zajedno iznosi $3.144.271 \text{ m}^3$. Od toga na četinjače otpada $1.400.496 \text{ m}^3$ odnosno 45%, a na listače $1.743.776 \text{ m}^3$ ili 55%.

Vegetacijski oblik	Četinjače (m^3)	Listače (m^3)	Ukupno (m^3)	m^3/ha	%
Sve visoke šume	1.400.496	1.414.834	2.815.330	4,66	89,5
Izdanačke šume	0	328.941	328.941	1,53	10,5
UKUPNO	1.400.496	1.743.775	3.144.271	3,66	100

Sječivi etat se velikim dijelom planira u visokim šumama, a iznosi $2.815.330 \text{ m}^3$, što je oko 89% od ukupnog etata, a u izdanačkim šumama 328.941 m^3 ili 11%. Ukupni sječivi etat je nešto veći kod listača nego kod četinjača, a srazmjerno tome su zalihi i prirast veći kod listača nego kod četinjača. Ukupni godišnji zapreminske prirast svih šuma zajedno iznosi $4.199.982 \text{ m}^3$, a sječivi etat $3.144.271 \text{ m}^3$. Iz odnosa godišnjeg zapreminskog prirasta i sječivog etata proizilazi da je godišnji sječivi etat manji od godišnjeg zapreminskog prirasta za $1.055.711 \text{ m}^3$, što iznosi 74,8% od prosječnog godišnjeg zapreminskog prirasta.

Sječivi etat

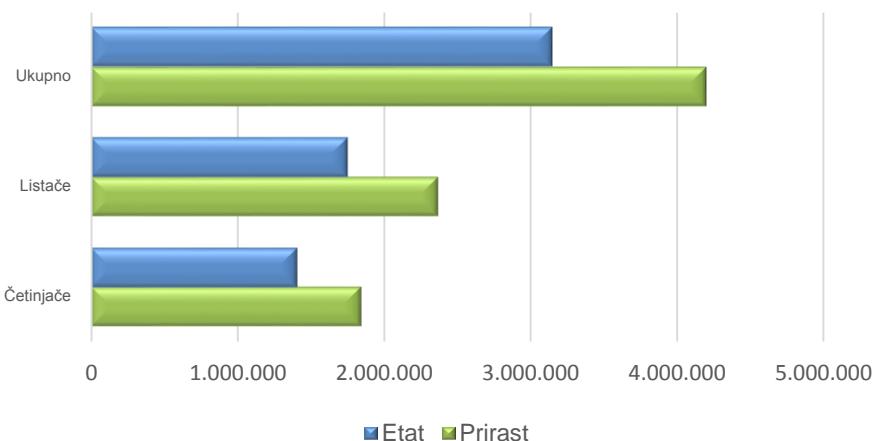
u 2016. god.

Prema stvarnom stanju drvne zalihe koja je trenutačno manja od normalne, treba težiti povećanju drvnih zaliha, a to se može postići primjenom optimalnog tehničkog cilja gospodarenja sa posebnim akcentom na ekonomski vrijedne šume koje su nositelj šumske proizvodnje. Prema svim znanstvenim i stručnim pretpostavkama drvna zaliha je dosta niža od „normalnog stanja“, odnosno od potencijalno ekološko proizvodnih mogućnosti staništa.

Godišnji zapreminske prirast i sječivi etat

u 2016. godini

Odnos godišnjeg zapreminskog prirasta i sječivog etata slikovito je prikazan na dijagramu iz kojeg se vidi da je godišnji sječivi etat značajno manji od godišnjeg zapreminskog prirasta.

V. REALIZACIJA PLANA SJEČA

Informacija o gospodarenju je izrađena na temelju podataka koje su šumskogospodarska društva i kantonalne uprave dostavile Federalnoj upravi za šumarstvo.

Prikazani podaci ne predstavljaju sveukupni obim sječa, jer se iz HNK ne dobijaju podaci od svih subjekata koja gospodare državnim šumama, niti se raspolaže pouzdanim podacima o količini bespravnih sječa koje se izvode na području svih kantona u Federaciji BiH.

Redovita i potpuna realizacija planova gospodarenja šumama, a naročito realizacija plana sječa ima značajan utjecaj na kvalitetu i stanje šumskog fonda. Da bi se utvrdilo trenutačno stanje radi poduzimanja adekvatnih mjera, izvršena je analiza realizacije šumskogospodarskih osnova (ŠGO) za sva šumskogospodarska područja (ŠGP) u FBiH. Analiza je rađena na razini kategorije šuma sa veoma jasnim pokazateljima, koji upućuju na to da je bilo određenih prekoračenja etata u pojedinim kategorijama šuma, a mala realizacija u drugim. Obično su prekoračenja količine sječa u kategoriji visokoh šuma koje su bolje kvalitete, a prema procentu prijeđene površine može se zaključiti da su aktivnosti uglavnom koncentrirane na onim površinama koje imaju kvalitetnijudrvnu zalihu, a i bolju otvorenost šumskim komunikacijama. Etat četinjača realizira se u cijelosti, dok je etat listača značajno podbačen. Ove nepravilnosti su značajno izražene u Unsko-sanskom, Tuzlanskom i Zeničko-dobojskom kantonu. Obim šumske uzgojnih radova u kulturama sa procijenjenom drvnim masom i izdanačkim šumama, je vrlo mali u odnosu na planirane količine po ŠGO u gotovo svim kantonima, na nekim područjima je zanemariv. To će se dalje negativno odraziti na ukupno stanje šuma što stvara potrebu, a i obavezu, da se radovi uzgojnog karaktera moraju intenzivirati na gotovo svim ŠGP. Neprihvatljivo je da se šumsko-uzgojni radovi u ovim kategorijama šuma izvršavaju u iznosu od oko 35%. Većina ovih šuma je uzgojno zapuštena. U pojedinim slučajevima prevelika gustina tako da se vrlo često dešavaju izvale, snjegolomi, vjetrolomi, napadi insekata i druga oboljenja. Izostale su veoma značajne i neophodne melioracije izdanačkih šuma koje bi se uzgojnim mjerama trebale prevoditi u vredniji uzgojni oblik. Osnovni problem ovog odnosa jeste cijena radova i plasman sortimenata koji se dobijaju ovim sječama, jer se radi o drvnoj masi koja je loše tehničke kvalitete, a potrebe tržišta za ovim proizvodima je relativno mala. Nepravilnosti koje su prisutne, a koje imaju direktni utjecaj na stanje i kvalitetu šuma, neophodno je poduzeti određene aktivnosti u cilju njihovog otklanjanja. Potrebno je napomenuti da postoje šumskogospodarska područja za koja nisu urađene šumskogospodarske osnove na prostoru Hercegovačko-neretvanskog kantona, a to su područja ŠGP „Srednje-Neretvansko“ i Vanprivredno područje-područje krša. Na ovim područjima nove osnove nisu rađene, a posljednje važeće su istekle prije petnaest godina. U šumskogospodarskim područjima koja nemaju osnovnog plana gospodarenja, odnosno nemaju važeću šumskogospodarsku osnovu, nebi se smjelo redovno gospodariti.

VI. PROIZVODNJA I PLASMAN ŠUMSKIH DRVNIH SORTIMENATA

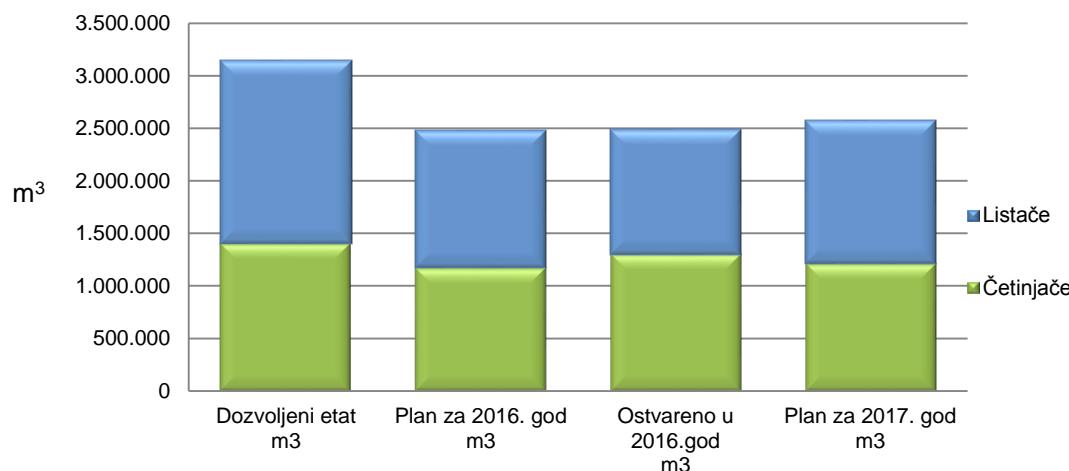
Pokazatelji izvršenja sječa iskazuju se na temelju podataka dobijenih iz kantonalnih šumskogospodarskih društava (ŠGD).

Značajne količine sječa nisu uzete u razmatranje, jer poduzeća koja nisu u sastavu ŠPD „Šume Hercegovačko-neretvanske“ ne dostavljaju podatke o realizaciji sječa Kantonalnoj ni Federalnoj upravi za šumarstvo, pa podaci za Hercegovačko-neretvanski kantonanisu potpuni. Osim toga, ne raspolaže se pouzdanim podacima o količinama bespravnih sječa koje se izvode na području svih kantona u Federaciji BiH.

Vrsta drveta	Dozvoljeni etat	Trend izvršenja sječa				
		2012. m ³	2013. m ³	2014. m ³	2015. m ³	2016. m ³
Četinjače	1.400.496	1.099.790	1.260.973	1.301.692	1.271.847	1.300.800
Listače	1.743.775	1.129.498	941.660	1.162.795	1.158.458	1.187.959
Ukupno	3.144.271	2.229.288	2.202.633	2.464.487	2.430.695	2.488.759

Uvidom u šumskogospodarske osnove, utvrđeno je da dozvoljeni sječivi etat iznosi 3.144.271 m³. Izvršenje sječa se ne planira u punom iznosu dozvoljenog etata i za period od posljednjih 5 godina iznosi prosječno 2,3 milijuna m³ ili oko 73% od dozvoljenog.

**Podaci o planiranoj i izvršenoj proizvodnji
u 2016. i plan za 2017. god.**

U 2016. godini je plan priozvodnje drveta četinjača prekoračen za 130.830 m³, odnosno za 11,2 %, dok je plan proizvodnje drveta listača ostvaren sa 90,9%. U ukupnom iznosu je plan proizvodnje za 2016. godinu ostvaren sa 100,5% i prekoračenjem u ukupnom iznosu od 12.335 m³. Posječena količina drveta je još uvijek u okviru dozvoljenog etata.

Međutim, ne mijenja se višegodišnji trend planiranja manjeg zahvatanja u kulturama sa procijenjenom drvnom masom i u izdanačkim šumama, nego što je određeno planovima u šumskogospodarskim osnovama.

Obim uzgojnih sječa/zahvata u kulturama sa procijenjenom drvnom masom i izdanačkim šumama je mali u gotovo svim kantonima, a na nekim područjima je zanemariv. U najvećoj mjeri izostaju vrlo značajne meliorativne sječe izdanačkih šuma, koje se uzgojnim metodama prevode u vrijedniji uzgojni oblik.

Ovakav način realizacije sječa ima negativne posljedice na ukupno stanje šuma.

Od ukupno realizirane drvne mase četinjača u 2016. godini, oblovina (trupci F/III+ostala oblovina) je zastupljena sa 69,6%, a celulozno drvo sa 30,3%.

Već je uobičajeno da je realizacija drvne mase listača lošija u odnosu na četinjače. U 2016. godini je realizirano oblovine za industrijsku preradu u iznosu od 31,3%, dok je zastupljenost ogrijevnog drveta listača 68,7%.

Ostvarena proizvodnja šumskih drvnih sortimenata u 2016. godini i plan proizvodnje za 2017. godinu

Vrsta sortimenta	Plan za 2016. (m ³)	Ostvareno u 2016. (m ³)	Procentualni udio (%)	Plan za 2017. (m ³)
Četinjače				
Trupci F/III	607.925	695.470	64,6	672.298
Ostala oblovina	77.179	53.300	5,0	57.890
Celulozno drvo	220.854	325.639	30,3	228.277
Ogrijevno drvo	1.033	1.579	0,1	1.205
Ukupno:	906.991	1.075.988	100,0	959.670
Listače				
Trupci F/III	291.181	283.043	30,0	309.002
Ostala oblovina	2.268	12.608	1,3	3.367
Celulozno drvo	5.608	220	0,0	6.671
Ogrijevno drvo	737.694	648.495	68,7	758.797
Ukupno:	1.036.751	944.366	100,0	1.077.837
SVEUKUPNO:	1.943.742	2.020.354		2.037.507

Veći dio celuloznog drveta se plasira kao ogrijevno drvo čime se umanjuje finansijska dobit poduzeća koja gospodare šumama.

Ukupni obim proizvodnje šumskih drvnih sortimenata u odnosu na prethodni period je ostao gotovo identičan. Poduzeća šumarstva trebaju u svojim planovima posebnu pozornost posvetiti ispunjavanju obveza prema šumskogospodarskim osnovama, ugovorima o prijenosu poslova gospodarenja šumama i preporukama Vlade FBiH.

Naglašava se važnost realizacije etata u izdanačkim šumama i u kulturama. Neophodno je redovito intenzivno provoditi šumskouzgajne mjere. O ovim, finansijski zahtjevnim poslovima, u kojima su se do sada pravili samo povremeni zahvati, vodilo se računa i pri izradi šumskogospodarskih osnova, čije odredbe su zakonski obvezujuće. U protivnom, kontinuirano iskoristavanje šuma na način da se koristi kvalitetna drvna masa, a zanemaruju ostali šumskouzgajni radovi, vodi daljnjoj degradaciji šumskih resursa.

Prihodom isključivo od drveta ne može se osigurati dugoročna održivost šumskih ekosustava. Interes vlasnika šuma, kao i svih ostalih zainteresiranih strana je korištenje ukupnih proizvodnih potencijala šuma.

Korisnicima šuma (poduzećima) se preporuča razvijanje i proširivanje poslovno-proizvodnog assortimenta proizvoda i usluga, te njihovo sveukupno korištenje u cilju povećanja prihoda i povećanja ukupne novostvorene vrijednosti. To bi utjecalo na osiguranje održivosti šumskih ekosustava, kao i na ispunjavanje promjenjenih zahtjeva društva u odnosu na šumske resurse.

Federalna i kantonalne šumarske institucije trebaju definirati mehanizme kojima će obvezati korisnike šuma na pridržavanje svih odredaba šumskogospodarskih osnova i ugovora o prijenosu poslova gospodarenja državnim šumama.

U cilju hitnog rješavanja nagomilanih problema u sektoru šumarstva, prvi prioritet je donošenje zakona o šumama i usvajanje Šumarskog programa Federacije BiH, čime će se definirati mjere i aktivnosti, utvrditi potrebe za ulaganjem u šumarstvo i predložiti načini financiranja. Za osiguranje finansijskih sredstava, koja je potrebno ulagati u šumske ekosustave neophodna je podrška i uključivanje institucija i cjelokupne društvene zajednice.

VII. ŠUMSKA TRANSPORTNA INFRASTRUKTURA

Stupanj izgrađenosti mreže šumskih kamionskih puteva (ŠKP) i ostale šumske transportne infrastrukture (ŠKI) direktno utječe na racionalno i dugoročno održivo gospodarenje šumama.

Minimalna otvorenost planinskih predjela za racionalno gospodarenje šumskim resursima trebala bi biti 15 m/ha.

Prema preliminarnim rezultatima Druge državne inventure šuma ukupna otvorenost svih šuma i šumskih zemljišta u Federaciji BiH iznosi 9,3 m/ha.

Mada se ne raspolaže podacima o gospodarenju šumama na cijelokupnom području FBiH, uvidom u izvještaje koji su dostavljeni Federalnoj upravi za šumarstvo primjećuje se nastojanje ažurnijeg vođenja evidencija o izgradnji i rekonstrukciji ŠKP.

Međutim, dosadašnji način evidentiranja podataka i izvještavanja, ne omogućuje dobijanje realne slike o stvarnom stanju ŠKP, pri čemu se izvještaji dostavljaju zbirno sa ukupnom dužinom puteva, bez preciznih informacija o lokacijama i vrsti izvedenih radova. Zvanični podaci koji se odnose na sektor šumarstva trebaju biti adekvatno iskazani u skladu sa međunarodnim standardima, a evidentiranje i izradu kalkulacija u svim segmentima poslovanja šumarskih poduzeća potrebno je provoditi na jedinstven i jednoobrazan način.

Najveći dio šumskih kamionskih puteva su izgrađeni prije više od 50 godina i njihovi tehnički elementi, izgrađeni u skladu sa propisima iz tog vremena, ne odgovaraju novim vozilima koja se koriste za transport šumskih drvnih sortimenata.

Zbog nedostatka sredstava ne provodi se redovito održavanje ŠKP, nego se provodi samo djelomično građevinsko održavanje. Šumska i građevinska mehanizacija kojom raspolažu šumskogospodarska društva poglavito je zastarjela i nedostaju sredstva za nabavu novih učinkovitijih strojeva, pa se popravljaju stari. U poduzećima koja koriste stare traktore poskupljuje se proizvodnja drvnih sortimenata, a izgradnja i rekonstrukcija ŠKP je otežana.

Stanje šumskih komunikacija na dan 31.12.2016. godine

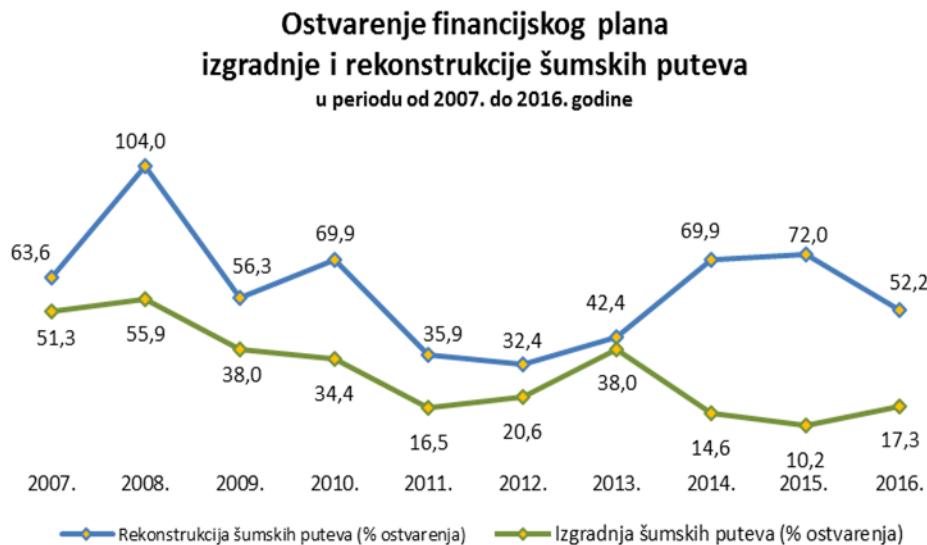
KANTON	Dužina puteva (javnih i šumskih) - km						Otvorenost - km/1000 ha					
	Visoke šume	Šumske kulture	Izdanačke šume	Goleti pogodne za pošum.	Neprodukt. površine	Ukupno	Visoke šume	Šumske kulture	Izdanačke šume	Goleti pogodne za pošumlj.	Goleti nepogodne za pošumlj.	Ukupno
UNSKO-SANSKI	1.038,3	49,3	494,6	178,9	40,6	1.801,7	13,7	4,8	8,5	14,8	2,8	10,0
POSAVSKI	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TUZLANSKI	607,7	17,8	221,8	17,2	14,2	878,7	13,4	6,1	19,2	27,4	33,6	12,3
ZENIČKO-DOBOSKI	2.540,5	250,9	402,5	59,2	82,7	2.540,5	23,2	18,8	15,1	31,0	9,9	13,7
BOSANSKO-PODRINJSKI	79,1	42,9	83,4	20,1	0,0	225,5	7,8	22,2	12,1	15,3	0,0	9,1
SREDNJOBOSANSKI	1.504,1	239,8	203,0	82,6	0,0	2.029,5	14,5	13,9	7,2	15,3	0,0	11,1
HERCEG.-NERETVANSKI	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ZAPADNO-HERCEGOVACKI	51,0	14,0	113,0	85,0	0,0	264,0	15,7	9,4	4,8	17,8	0,0	5,3
SARAJEVO	495,1	19,4	128,7	53,7	9,1	705,9	14,4	4,8	12,8	35,0	1,0	10,3
KANTON 10	1.554,2	0,0	478,0	714,2	0,0	2.746,4	18,8	0,0	10,3	7,5	0,0	9,7
UKUPNO	7.870,0	634,1	2.125,0	1.210,9	146,6	11.986,6	15,4	10,0	8,3	7,3	1,3	9,7

Ukupna dužina puteva koji otvaraju šume u FBiH, prema dostavljenim podacima u 2016. godini iznosi 11.987 km, što predstavlja prosječnu otvorenost od 9,7 km/1.000 ha.

Prosječna dužina šumskih puteva po kategorijama šuma i šumskih zemljišta u Federaciji BiH je neravnomjerno raspoređena po šumskogospodarskim područjima i manja je od optimalne, a naročito na površinama koje zahtijevaju intenzivnije uzgojne

zahvate. Najveća otvorenost je u visokim šumama i iznosi 15,4 m/ha. Ove šume se poglavito otvaraju radi njihove ekonomske isplativosti.

Analizom podataka o planovima izgradnje i rekonstrukcije šumske kamionske puteve po ŠGP za uređajne periode, utvrđen je veći procenat realizacije planova rekonstrukcije puteva u odnosu na izgradnju. Planovi za rekonstrukciju šumske puteve se mjestimično i nerijetko premašuju, dok se planovi izgradnje novih puteva ispunjavaju u prosjeku tek sa oko 30%.

U donjoj tabeli su prikazani podaci o realizaciji plana izgradnje i rekonstrukcije ŠKP u 2016. godini.

Plan izgradnje novih ŠKP je realiziran sa 29,8% uz 24,6% od planiranih finansijskih sredstava, dok je uz planirani obim finansijskih sredstava za rekonstrukciju postojeće primarne i sekundarne mreže ŠKP obnovljeno 12 km više šumske puteve ili 3,4% nego što je planirano za 2016. godinu.

Ostvarena izgradnja i rekonstrukcija šumskih kamionskih puteva u 2016. i plan za 2017. godinu

Vrsta radova	Plan za 2016. (km)	Ostvareno u 2016. (km)	% realizacije	Plan za 2016. (000 KM)	Ostvareno u 2016. (000 KM)	% realizacije	Plan za 2017. (km)	Plan za 2017. (000 KM)
Izgradnja	41,0	12,2	29,8	2.413,6	593,9	24,6	78,5	4645,6
Rekonstrukcija	353,0	365,1	103,4	1.192,3	1.206,3	101,2	371,4	2432,4
Ukupno:				3.605,9	1.800,2		449,9	7.078,0

Iz ovih podataka se ne može zaključiti da li je na putevima provedena rekonstrukcija ili tek sporadična sanacija kolovoza.

Za dobijanje uvida u stvarno stanje, potrebno je provesti inventarizaciju i kategorizaciju šumske kamionske puteve, tehničkih elemenata i objekata na putevima, što bi bio osnov za pravovremeno i transparentno tekuće i investicijsko održavanje i planiranje u oblasti šumske transportne infrastrukture.

Za održivo gospodarenje šumskim resursima neophodno je značajno povećavanje i otvaranje ostalih šuma i šumske zemljišta radi izvršavanja obveza provođenja intenzivnih uzgojnih i zaštitnih mjer, ali i radi proširenja asortirana proizvoda i usluga od šuma, kao i povećanja atraktivnosti šuma u cilju ispunjavanja

ostalih funkcija šuma i promijenjenih zahtjeva društva u odnosu na šumske resurse. Multifunkcionalno šumarstvo treba osigurati uravnotežen odnos zadovoljenja potreba različitih interesnih grupa u odnosu na mnogobrojne funkcije šuma.

Optimalna otvorenost je konačni cilj kojem se teži u otvaranju šuma za koji je neophodno osigurati kontinuiran adekvatan priliv finansijskih sredstava. S obzirom da korištenje ŠTI u skladu sa zakonskim propisima nikome ne može biti uskraćeno, svim korisnicima šumskih resursa kao javnog dobra potrebno je osigurati jednakopravnost kod korištenja, ali i svi korisnici trebaju participirati u troškovima njene gradnje i održavanja, srazmjerno koristi koju imaju njenim korištenjem.

Planiranje, projektiranje, gradnju i održavanje ŠTI potrebno je urediti propisima, koji će unaprijediti i harmonizirati odnose u oblasti šumarstva i drugih sektorskih oblasti, a koji uređuju problematiku ŠTI, te osigurati adekvatno i dugoročno financiranje u cilju dostizanja optimalnog razine otvorenosti šuma izradom dugoročnih planova otvaranja i njihovom potpunom realizacijom.

VIII. ŠUMSKO-UZGOJNI RADOVI

Pod šumsko-uzgojnim radovima ili biološkom obnovom šuma se podrazumijeva: priprema zemljišta za prirodno pomlađivanje, pošumljavanje neobraslog šumskog zemljišta sadnjom sadnica, pošumljavanje neobraslog šumskog zemljišta sjetvom sjemena, popunjavanje, njega i čišćenje šumske kultura, prorjeđivanje sastojina, sanacija požarišta, prevođenje degradiranih sastojina u viši uzgojni oblik (melioracije degradiranih šuma), rekonstrukcija i konverzija izdanačkih šuma (melioracije izdanačkih šuma) i ostali radovi na podizanju, njezi i unapređenju stanja šuma.

Biološka obnova državnih šuma (šumsko-uzgojni radovi), čiji su obim i vrsta definirani važećom šumskogospodarskom osnovom, se financira iz prihoda koji korisnici državnih šuma ostvare prodajom šumskeh drvnih proizvoda, prodajom ostalih proizvoda šume kao i iz drugih izvora. Također, biološka obnova državnih šuma se financirala i iz sredstava koja su se do 06.12.2011. godine izdvajala u skladu sa člankom 46. Uredbe o šumama („Službene novine Federacije BiH“ broj 83/09, 26/10 i 38/10) i koja su se uplaćivala na poseban račun Proračuna Federacije BiH (priliv ovih sredstava je bio vrlo slab, a i sredstva do sada prikupljena nisu nikako trošena) i proračune kantona.

Važno je napomenuti da su u periodu do 2009. godine šumsko-uzgojni radovi financirani iz sredstava jednostavne reprodukcije šuma koja su korisnici državnih šuma po tada važećem Zakonu o šumama izdvajali u iznosu od 15% od prihoda ostvarenog od prodaje šumskeh drvnih proizvoda i ostalih proizvoda šume. Pored toga, šumsko-uzgojni radovi su u tom periodu financirani i sredstvima koja su prema tada važećem Zakonu o šumama izdvajana po osnovu proširene reprodukcije šuma, gdje su korisnici državnih šuma izdvajali iznos od 3% od prihoda ostvarenog od prodaje šumskeh drvnih proizvoda i ostalih proizvoda šume, a svi gospodarski subjekti na teritoriju Federacije BiH iznos od 0,01 % od ukupno ostvarenog prihoda. Prethodno navedena sredstva koja su izdvajana po osnovu proširene reprodukcije šuma su uplaćivana u Proračun Federacije BiH (dio ovih sredstava je u periodu do 2009. godine trošen nenamjenski, a u 2009. godini ta sredstva su u potpunosti utrošena nenamjenski) i proračune kantona u omjeru 20:80. Dio ovih sredstava se iz budžeta kantona uplaćiva za razvoj nerazvijenih dijelova općina.

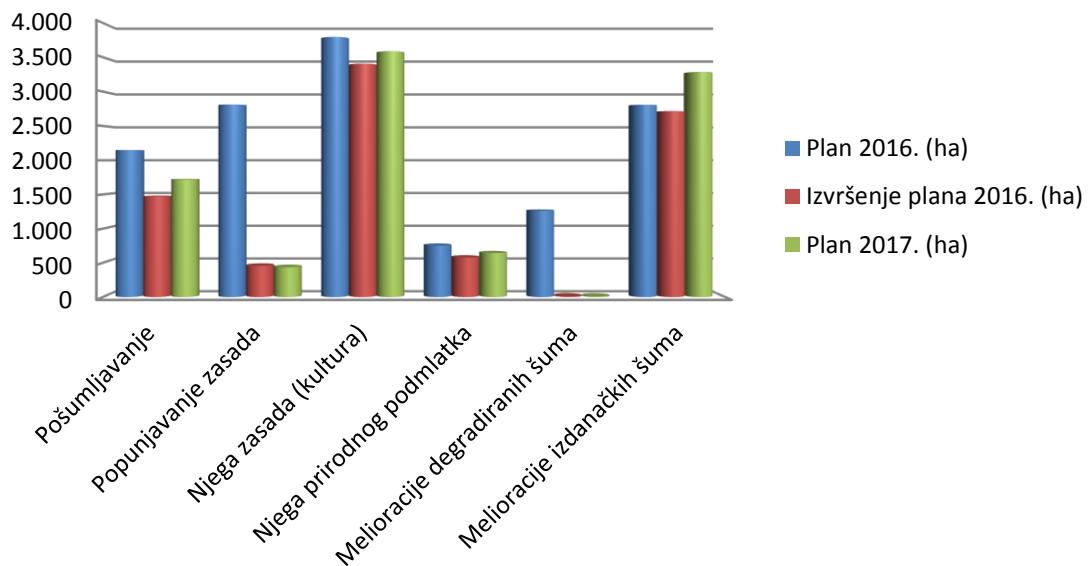
Plan i ostvarenje šumsko-uzgojnih radova u 2016. godini i plan za 2017. godinu

VRSTA ŠUMSKO-UZGOJNIH RADOVA	2016.			2017.	
	Plan	Izvršenje	Sredstva	Plan	Sredstva
	ha	ha	KM	ha	KM
Pošumljavanje	2.149,60	1.470,80	3.367.265,50	1.722,00	3.497.540,20
Priprema zemljišta za prirodno pomlađivanje	535,8	381,7	89.888,50	598,5	147.923,00
Popunjavanje prirodnog pomlatka	274,7	246,8	99.274,20	202,3	84.365,00
Popunjavanje zasada (kultura)	2.812,20	456,9	1.163.677,70	436,9	708.106,20
Njega zasada (kultura)	3.795,10	3.405,70	1.768.277,60	3.588,50	2.216.772,10
Njega prirodnog pomlatka	754	578,8	73.979,40	643,5	141.294,50
Melioracije degradiranih šuma	1.263,60	12	6.840,00	10	12.025,00
Melioracije izdanačkih šuma	2.808,70	2.716,30	54.892,00	3.286,00	1.327.726,00
UKUPNO	14.392,70	9.269,00	6.624.094,90	10.487,70	8.135.752,00

Sadni materijal (komada)	Utrošeno u 2016.			Plan za 2017.		
	Četinari	Lišćari	Ukupno	Četinari	Lišćari	Ukupno
	2.934.750	781.088	3.715.838	3.417.596	504.433	3.922.029

Realizacija plana većine šumsko-uzgojnih radova za 2016. godinu kreće se u rasponu od 70% - 95 % (zavisno od vrste šumsko-uzgojnih radova) što je nešto više u odnosu na 2015. godinu (50%-80%). Realizacija plana popunjavanja zasada i plana melioracija degradiranih šuma je u 2016. godini enormno niska i ona kod melioracija degradiranih šuma iznosi samo 1% u odnosu na planirano. Šumskouzgojni radovi u obje godine, kao i ranijih godina, najviše su izraženi u tri pravca, i to: pošumljavanje, njega zasada (kultura) i melioracije izdanačkih šuma. Međutim, kako je već ranije navedeno veoma je mali značaj dat melioracijama degradiranih šuma (visokih i izdanačkih), što nije dobro ako se uzme u obzir njihov značaj u unapređenju stanja šuma i korištenja potencijala zemljišta u smislu povećanja proizvodnje šumskih drvnih sortimenata.

Plan i izvršenje šumskouzgojnih radova u 2016. godini i plan šumskouzgojnih radova u 2017. godini

Daljom analizom navedenih podataka može se uočiti da je plan njege prirodnog pomlatka za 2017. godinu u nešto manjem obimu nego u 2016. godini tako da imamo povratak na razinu iz perioda do izvještajne godine. Također, uočava se prekid trenda povećanja obima njege kultura što je na neki način korak unazad ako se uzme u obzir činjenica da se u prethodnom periodu nakon pošumljavanja nisu provodile adekvatne mjere njege podignutih nasada, zbog čega je došlo do njihovog propadanja. Generalno promatraljući plan za 2017. godinu, može se konstatirati da je u odnosu na ranije godine došlo do određenog smanjenja obima većine šumsko-uzgojnih radova. Za ukupno uložena finansijska sredstva u oblasti šumskouzgojnih radova treba naglasiti da gotovo sva kantonalna šumskogospodarska društva (osim KJP „Sarajevo-šume“ d.o.o. Sarajevo kod kojeg je odnos između uloženih vlastitih sredstava i sredstava iz ostalih izvora oko 1:2) ni ove godine nisu odgovorila na zahtjev Federalne uprave za šumarstvo za dostavu informacije o visini uloženih

financijskih sredstava prema njihovom izvoru, te stoga i ove godine javnost ostaje uskraćena za taj podatak.

Za pošumljavanje i popunjavanje u 2016. godini je potrošeno ukupno 3.715.838 komada, što je za oko 15 % manje od planiranog. Međutim, ono što je pozitivno kod utroška sadnog materijala je činjenica da je količina utrošenih sadnica listača gotovo za 50 % veća od planirane tako da je planirani omjer četinjača i listača (90:10) znatno poboljšan u korist listača (80:20) a što je u skladu sa kontinuiranom preporukom ministarstva da se poveća učešće listača u omjeru smjese (bukva, hrast, plemenite listače i voćkarice) u skladu sa omjerima smjese gazdinskih klasa iz šumskogospodarskih osnova poštujući i distribuciju pojedinih vrsta drveća.

Plan utroška sadnog materijala u 2017. godini je u suprotnosti sa prethodno pomenutom preporukom Ministarstva, jer je u planiranoj količini od 3.922.029 komada sadnica udio četinjača oko 90%.

Dinamika određenih vrsta šumskouzgojnih radova za period od 2012. do 2016. godine:

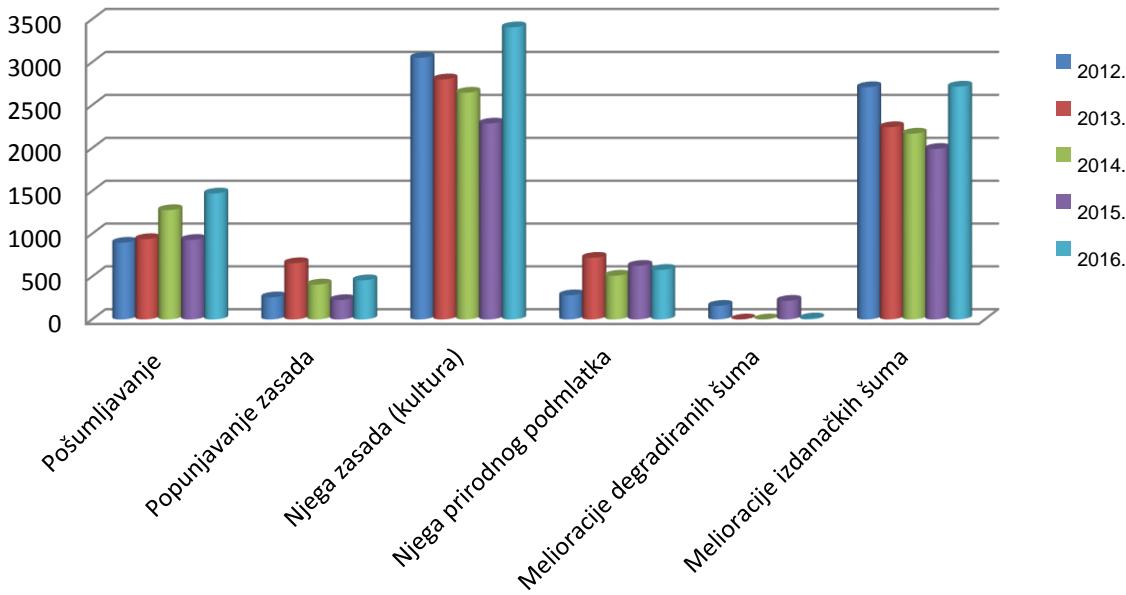
Vrsta šumsko–uzgojnih radova	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
	ha	ha	ha	ha	ha
Pošumljavanje	896	938	1.277	929	1.471
Popunjavanje zasada	258	657	408	226	457
Njega zasada (kultura)	3.052	2.800	2.645	2.286	3.406
Njega prirodnog pomlatka	282	720	511	626	579
Melioracije degradiranih šuma	159	0	0	218	12
Melioracije izdanačkih šuma	2.709	2.244	2.169	1.991	2.716
UKUPNO	8.835	7.893	7.010	6.277	8.641
Utrošena sredstva (KM)	4.054.394	4.868.717	7.109.704	6.521.073	6.624.095

Utrošeni sadni materijal (komada)	Vrsta drveća	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
	Četinjače	1.773.957	2.938.781	3.341.587	3.883.278	2.934.750
	Listače	616.170	507.649	390.036	271.092	781.088
UKUPNO		2.390.127	3.446.430	3.731.623	4.154.370	3.715.838

Kod izvršenja plana šumskouzgojnih radova, u koje se u kontinuitetu najviše ulaže, uočava se da je u 2016. godini prekinut trend smanjenja obima njege zasada i obima melioracije izdanačkih šuma, kao i obima popunjavanja zasada.

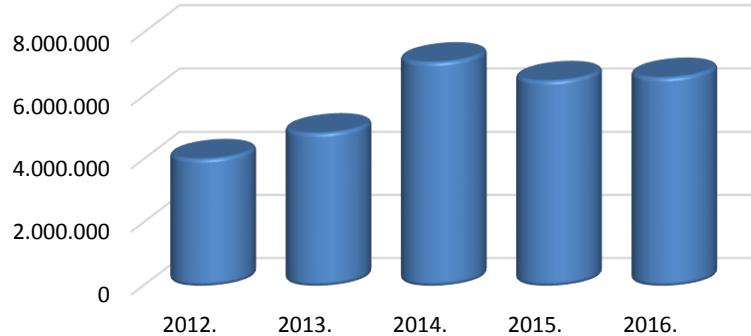
Osim toga, podaci pokazuju da je u 2016. u odnosu na 2015. godinu došlo do znatnog povećanja obima pošumljavanja, čime je u odnosu na prekid iz 2015. godine, nastavljen trend povećanja obima pošumljavanja iz ranijih godina.

Dinamika šumsko-uzgojnih radova (ha)
za period od 2012.-2016. god.

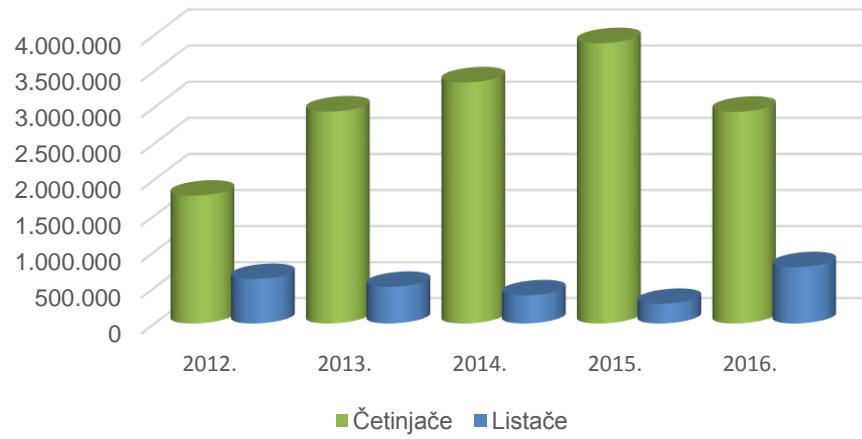
Generalno gledajući, nameće se zaključak da znatno povećanje obima pojedinih šumskouzgojnih radova u 2016. godini u odnosu na prethodnu 2015. godinu predstavlja pozitivan trend, a naročito ako se u vidu ima loše stanje u oblasti šumarstva prouzročeno, prije svega, nepostojanjem zakonske regulative u ovoj oblasti na razini Federacije BiH, ali i općom ekonomskom krizom i slabijim ukupnim rezultatima poslovanja.

Dinamika utroška sredstava (KM) za šumsko-uzgajne radove u periodu od 2012.-2016. godine

Imajući u vidu činjenicu da je ukupni obim šumskouzgojnih radova u periodu od 2002.–2015. godine poglavito imao opadajući karakter, kao i činjenicu nenamjenskog trošenja velikog dijela finansijskih sredstava prikupljenih u ovu svrhu u Proračun Federacije BiH i proračune kantona u periodu od 2002.-2009. godine, može se konstatirati da je i dalje nužno inzistirati da kantonalna šumskogospodarska društva uvećavaju iznos sredstava za biološku obnovu šuma, kao i da se sredstva namjenski prikupljena u Budžetu Federacije BiH i kantona konačno počnu trošiti u ovu svrhu u punom iznosu.

Dinamika potrošnje sadnog materijala (komada)
u periodu od 2012. do 2016. godine

IX. SJEMENARSTVO I RASADNIČARSTVO

1. Sjemenarstvo

Oblast sjemenarstva u Federaciji BiH je regulirana Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja („Službene novine Federacije BiH“ broj 71/05 i 08/10). Proizvodnjom sjemena, odnosno sakupljanjem sjemena se može baviti pravno lice koje je u skladu sa Zakonom upisano u Registar proizvođača sjemena, koji se vodi kod Federalne uprave za šumarstvo i u koji je trenutačno upisano pet proizvođača šumskog i hortikulturnog sjemena.

U skladu sa Zakonom registrirani proizvođači, odnosno sakupljači šumskog i hortikulturnog sjemena su dužni do 31. marta naredne godine obavijestiti Ministarstvo i Federalnu upravu za šumarstvo o količini proizvedenog, prodanog i uništenog sjemena u prethodnoj godini po vrsti i vremenu proizvodnje sjemena. Na temelju dobijenih izvještaja u prošloj godini je proizvedeno, prodano i uništeno šumskog i hortikulturnog sjemena u sljedećoj količini:

Br.	Vrsta		Proizvedeno sjemna (kg)	Prodano sjemena (kg)	Uništeno sjemena (kg)
	Latinski naziv	Narodni naziv			
1	Abies alba	Obična jela	42	20	0
2	Picea abies	Smrča	30	2	0
3	Picea omorica	Pančićeva omorika	0,4	0	0
4	Picea pungens	Srebrenasta smrča	0,4	0	0
5	Pinus sylvestris	Bijeli bor	91,5	7	0
6	Pinus nigra	Crni bor	18	22	0
7	Pinus heldreichii	Munika	11	0	0
8	Fagus sylvatica	Bukva	500	0	0
9	Quercus petraea	Hrast kitnjak	2.663,00	0	0
10	Acer pseudoplatanus	Gorski javor	149	100	0
11	Acer platanoides	Mlječ	4	0	0
12	Acer campestre	Klen	1	0	0
13	Fraxinus excelsior	Bijeli jasen	6	0	0
14	Carpinus betulus	Obični grab	0,5	0	0
15	Tilia platyphyllos	Lipa velelisna	2	0	0
16	Castanea sativa	Pitomi kesten	70	0	0
17	Malus sylvestris	Divlja jabuka	1	0	0
18	Pyrus piraster	Divlja kruška	2,5	0	0
19	Hortikultурне vrste drveća i grmlja		13,5	0	0
UKUPNO			3.606	151	0

Prije stavljanja u promet sjeme mora biti dorađeno, što podrazumijeva: njegovo sušenje, trušenje, čišćenje, umjeravanje (kalibriranje), određivanje kvalitete, prema potrebi zaštita zaštitnim sredstvima, pakiranje, plombiranje, te deklariranje. Dorađivanje sjemena vrši pravno lice koje je registrirano i upisano u Registar dorađivača sjemena, koji se vodi kod Federalne uprave za šumarstvo i u koji su trenutačno upisana samo dva dorađivača. Kontrolu kvalitete šumskog i hortikulturnog sjemena na području Federacije BiH vrši Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu koji je jedini registriran i upisan u Registar laboratorijske kontrole kvalitete sjemena

šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja koji se vodi kod Federalne uprave za šumarstvo. Za uvoz sjemena i sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja na području Federacije BiH su registrirana tri pravna lica, i to: KŠGD „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres, KJKP „Park“ d.o.o. Sarajevo i KJP „Sarajevo – šume“ d.o.o. Sarajevo.

Proizvodnja sjemena u periodu do 2013. godine postepeno je rasla da bi se u 2014. godini desio iznenađujući nagli pad za oko 50 % u odnosu na 2013. godinu. Međutim, u posljednje dvije godine došlo je do znatnog povećanja proizvodnje sjemena u odnosu na 2014. godinu, čime je nastavljen trend rasta proizvodnje iz ranijeg perioda. Prodaja sjemena je u istom vremenskom periodu (izuzimajući 2013. godinu) imala padajući trend. Prema podacima, koje su dostavili registrirani proizvođači nije bilo uništavanja sjemena u navedenom periodu.

2. Rasadničarstvo

Oblast rasadničarstva u Federaciji BiH također je regulirana Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja („Službene novine Federacije BiH“ broj 71/05 i 08/10). Proizvodnjom sadnog materijala se može baviti pravno lice koje je u skladu sa Zakonom upisano u Registar proizvođača sadnog materijala koji se vodi kod Federalne uprave za šumarstvo i u koji je trenutačno upisano devet proizvođača sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja, od kojih se neki proizvodnjom sadnog materijala bave u više rasadnika. Proizvodnja sadnog materijala tijekom vegetacije podliježe dva puta obveznom stručnom pregledu koji vrši Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu kao jedina ovlaštena ustanova za područje Federacije BiH.

U skladu sa Zakonom registrirani proizvođači sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja su dužni najmanje jednom godišnje obavijestiti Ministarstvo i Federalnu upravu za šumarstvo o količini proizvedenog, prodanog i uništenog sadnog materijala. Na osnovu dobijenih izvještaja u prošloj godini je proizvedena, prodana i uništena sljedeća količina sadnog materijala šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja:

Br.	Vrsta			Proizvedeno sadnica	Prodano sadnica	Uništeno sadnica
	Latinski naziv	Narodni naziv		kom.	kom.	kom.
1	Abies alba	Obična jela		998.095	10.208	4.000
2	Picea abies	Smrča		3.308.570	165.939	4.000
3	Picea omorica	Pančićeva omorika		6.608	64	1
4	Picea pungens	Srebrenasta smrča		894	171	0
5	Pinus sylvestris	Bijelibor		1.949.901	345.736	69.650
6	Pinus nigra	Crnibor		2.315.645	306.474	0
7	Pinus heldreichii	Munika		2.205	1.375	200
8	Pseudotsuga menziessi	Duglazija		4.910	0	200
9	Fagus sylvatica	Bukva		59.595	0	19
10	Quercus petraea	Hrast kitnjak		63.350	38.405	7.500
11	Quercus robur	Hrast lužnjak		19.644	12.001	216
12	Acer pseudoplatanus	Gorski javor		416.848	46.422	36.903
13	Acer platanoides	Mlječ		2.014	1.009	123
14	Fraxinus excelsior	Bijeli jasen		228.908	17.426	2.588
15	Fraxinus angustifolia	Poljski jasen		2.000	2.500	8.300
16	Carpinus betulus	Obični grab		279	0	0
17	Ulmus montana	Gorski brijest		5.600	400	0
18	Castanea sativa	Pitomi kesten		234	0	34
19	Aesculus hippocastanum	Divlji kesten		3.500	260	1.600
20	Prunus avium	Divlja trešnja		19.013	6.440	496
21	Juglans regia	Obični orah		10.045	1.290	3.000
22	Robinia pseudoacacia	Bagrem		15.167	12.343	9.000
23	Hortikulturne vrste drveća i grmlja			308.822	85.532	5.387
UKUPNO				9.741.847	1.053.995	153.217

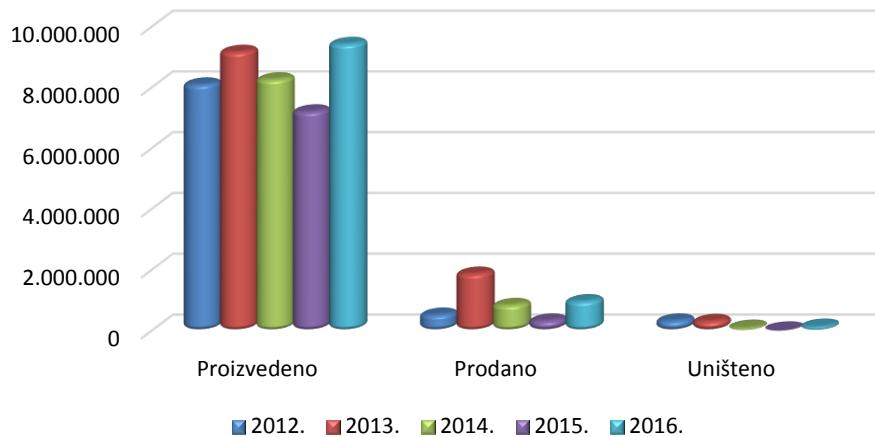
Prema navedenim podacima u gornjoj tablici uočava se da je oko 97% proizvedenog sadnog materijala u prošloj godini sadni materijal šumskih vrsta drveća i grmlja, dok je kod prodaje taj procenat oko 92% u odnosu na hortikulturni sadni materijal. Od količine uništenog sadnog materijala oko 93% je sadni materijal šumskih vrsta drveća i grmlja.

Proizvodnja, prodaja i uništenje sadnog materijala šumskih vrsta drveća i grmlja

Sadni materijal	2012. god.	2013. god.	2014. god.	2015. god.	2016. god.
Proizvedeno	8.098.728	9.172.093	8.265.726	7.211.615	9.433.025
Prodano	526.762	1.873.817	844.875	334.298	968.463
Uništeno	334.833	319.158	107.225	23.294	147.830

U periodu od 2013.–2015. godine postojao je trend smanjenja proizvodnje i prodaje sadnog materijala šumskih vrsta drveća i grmlja koji je u 2016. godini prekinut znatnim povećanjem i proizvodnje i prodaje sadnog materijala.

Dinamika proizvodnje, prodaje i uništenja sadnog materijala (komada) šumskih vrsta drveća i grmlja u periodu od 2012.-2016. godine

Također, kod količine uništenog sadnog materijala jasno se uočava da je višegodišnji trend smanjenja uništene količine u 2016. godini prekinut što na neki način može biti pokazatelj pogoršanja kvalitete uvjeta proizvodnje.

X. INTEGRALNA ZAŠTITA ŠUMA

Integralna zaštita šumskih ekosustava podrazumijeva primjenu svih raspoloživih metoda i sredstava koji mogu pružiti odgovarajuću zaštitu u određenim objektima od štetnog utjecaja svih abiotičkih i biotičkih čimbenika, a koji se primjenjuju istovremeno ili sukcesivno. Integralna zaštita šuma ujedno predstavlja i shvaćanje odnosa čovjeka prema šumi, razumijevanje složenosti šumskih ekosustava i interakcijskog djelovanja njegovih gradivnih elemenata, pri čemu uklanjanje jednog štetnog agensa može prouzročiti druge negativne pojave. Ugroženost šuma i šumskog zemljišta na području Federacije BiH je rezultat različitih aktivnosti kao što su: šumski požari, biljne bolesti i štetočine, neplanska i nezakonita sječa šuma, eksploatacija mineralnih resursa, hidro-akumulacije, klizišta kao i kontaminacija minama. Šumarski stručnjaci koji se bave zaštitom šuma, uposleni u Kantonalnim šumskogospodarskim društvima, odnosno šumarijama, koji gospodare državnim šumama kontinuirano se bore sa potkornjacima, imelom, šumskim požarima, klizištim, ledolomima, snjegolomima, vjetroizvalama, a povremeno i sa gubarom, borovovim četinjačom, žutotrboj (zlatokraj), smeđom borovom osom, a zabilježena je i pojava i značajno prisustvo opasnog štetnika kestenove ose šiškarice na području Unsko-sanskog kantona.

1. Zaštita od štetočina

U posljednje četiri godine na području Hercegovačko-neretvanskog kantona velike štete je pričinio štetnik *Euproctis chrysorrhoea* – žutotrba ili zlatokraj, koji je stalno prisutan u području hrastovih šuma. Budući je štetnik napao veliko područje od cca 8.000,00 ha, te da je intezitet napada izrazito jak, procjenjuje se da će gradacija ovog štetnika potrajati i u narednim godinama, te da će se napadnuta površina znatno proširiti, neophodno je hitno provođenje predloženih mjera - (mehaničkih, kemijskih i bioloških). Koordinacijski tim šumskogospodarskog društva HNK je napravio procjenu troškova aviotretiranja za napadnuto područje na općinama Prozor-Rama i Jablanica i oni iznose 722.276 KM.

Opasan štetnik - kestenova osa šiškarica (*Dryocosmus kuriphilus*) pojavila se kod nas 2014. godine dok je napad širih razmjera zabilježen u proljeće 2015. kao i u 2016. godini na prostoru šuma pitomog kestena „Unsko-sanskog kantona“.

U pogledu zaštite šuma od biljnih bolesti i drugih patogenih organizama koji ugrožavaju šumu i šumske komplekse vršeno je kontinuirano praćenje stanja iz domene blagovremenog uočavanja i identifikacije pojave biljnih bolesti i izvješćivanje mjesno nadležnih šumarija o pojavi biljnih bolesti i lokalitetima na kojima se pojavljuju.

Poglavitno se provode aktivnosti na zaštiti sastojina četinjača od napada potkornjaka, a mjere po navedenom osnovu provode kantonalna šumskogospodarska društva. Štete od nepogoda u 2014. godini evidentirane su u šumama na području kantona Središnja Bosna gdje su pored šteta od poplava, klizišta i dr. evidentirane i štete nastale negativnim djelovanjem insekata (potkornjaka i žutotrbe), tako da je samo po osnovu štetnog djelovanja žutotrbe (*Euproctis chrysorrhoea*) evidentirana značajna šteta na šumi za koju su nadležne šumarske službe kantonalnog šumskogospodarskog društva procijenile u iznosu od cca 1,36 milijuna KM, a koja je nastala kao posljedica defolijacije-golobrsta hrastovih šuma gdje su u zavisnosti od područja, inteziteta napada, vrste i tipa šumskega sastojina uočene i masovne pojave

navedenog insekta. Na temelju svih saznanja, ranijih informacija i na temelju vlastite procjene zdrastvenog stanja šuma, te procjene brojnosti i kretanja štetnih insekata kao i mogućih negativnih posljedica njihovog djelovanja, Stručno tijelo – krizni stožer će predložiti i stručno verificirati mjere na zaštiti šuma od žutotrbe sa dinamikom realizacije koju je moguće i prioritetno potrebno provoditi na zaštiti šuma.

Nastavljen je intenzivan rad ministarstava, kantonalnih uprava za šumarstvo i šumskogospodarskih društava na suzbijanju i kontroli štetnika i u 2016. godini, te je u potrebnom obimu planiran i za 2017. godinu.

2. Čuvanje šuma

Poslove čuvanja šuma vrše kantonalne uprave za šumarstvo putem čuvarske službe. Sukladno Zakonu o šumama iz 2002. godine u potpunosti je formirano osam kantonalnih uprava za šumarstvo i to u: Unsko–Sanskom, Posavskom, Zeničko–Dobojskom, Bosansko–Podrinjskom, Srednjobosanskom/Središnja Bosna, Hercegovačko–Neretvanskom, Kantonu Sarajevo i Kantonu 10.

U Zapadnohercegovačkom kantonu u kantonalnoj upravi za šumarstvo uposleni su čuvari šuma, a nedavno je imenovan vršitelj dužnosti direktora šumarske struke. U Tuzlanskom kantonu formirana je direkcija, ali još nije preuzeila poslove čuvanja šuma odnosno nema direktnog terenskog nadzora nad gospodarenjem šumama. Do konačnog formiranja kantonalne uprave za šumarstvo, poslove na čuvanju šuma obavljaju lugari po lugarskim rejonomima uposleni u JP „Šume Tuzlanskog kantona“d.d. Kladanj.

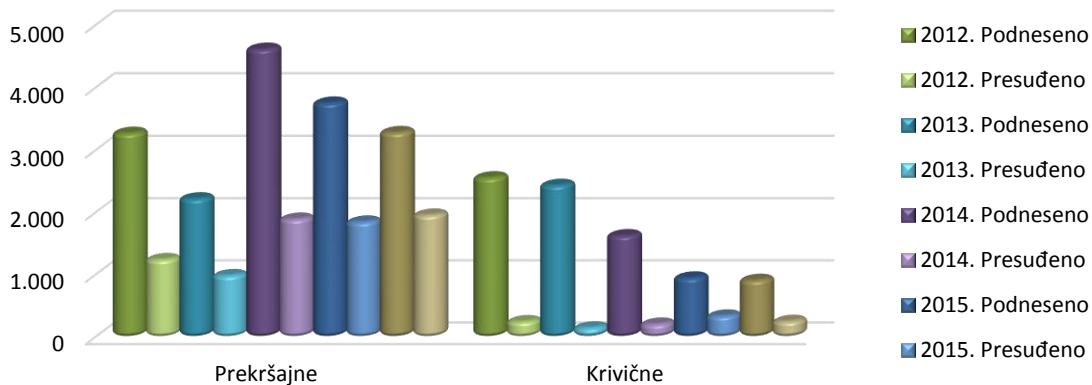
U tabeli ispod su navedeni podaci od broju podnesenih i presuđenih krivičnih prijava za bespravne sječe, bespravni promet, bespravno zauzeto zemljište.

Broj podnesenih i presuđenih prekršajnih i krivičnih prijava u Federaciji BiH (kom)

Godina		Prijave		
		Prekršajne	Krivične	Ukupno
2012.	Podneseno	3.279	2567	5.846
	Presuđeno	1.252	253	1.505
2013.	Podneseno	2.230	2.446	4.676
	Presuđeno	995	154	1.149
2014.	Podneseno	4.624	1.636	6.260
	Presuđeno	1.903	214	2.117
2015.	Podneseno	3.762	956	4.718
	Presuđeno	1.856	344	2.200
2016.	Podneseno	3.291	918	4.209
	Presuđeno	1.968	258	2.226

U 2016. godini broj podnesenih prekršajnih i krivičnih prijava iznosio je 4.209, a presuđeno je 2.226 predmeta, odnosno 53% od podnesenih prijava.

Broj podnesenih i presuđenih prijava u periodu od 2012.-2016. godine

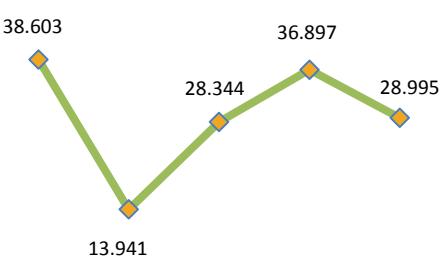
Podaci o prijavama, količini i vrijednosti drveta u periodu 2012. - 2016. godine

Godina	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Iznos štete po prijavama (KM)	2.177.469	1.739.603	1.662.918	1.332.674	1.350.851
Iznos kazni (KM)	309.542	105.287	268.933	343.649	434.600
Naplaćen iznos (KM)	10.528	34.097	14.597	18.514	39.046

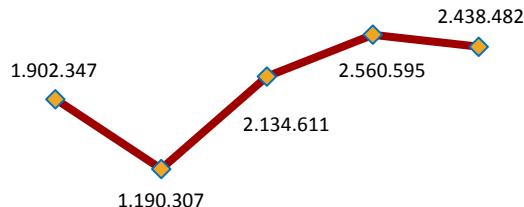
Štete po osnovu drvene mase	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Količina (m ³)	38.603	13.941	28.344	36.897	28.995
Vrijednost (KM)	1.902.347	1.190.307	2.134.611	2.560.595	2.438.482

Od ukupne štete po prijavama u iznosu od 1.350.851 KM u 2016. godini naplaćen je iznos od 39.046 KM ili 2,89%, dok je iznos kazni po prijavama za Federaciju BiH zabilježen u visini od 434.600 KM.

Količina šteta u m³
u periodu od 2012.-2016. godine

Vrijednost šteta po prijavama u KM
u periodu od 2012.-2016. godine

Mali broj presuda i kazni su kontraproduktivni, predstavljaju podsticaj šumokradicama. Postavlja se pitanje svrsishodnosti podnošenja prijava, odnosno izlaganja čuvara šuma opasnosti kada ostali organi uprave i sudska vlast ne štite

državnu imovinu odnosno ne rješavaju pravovremeno krivične i prekršajne prijave podnesene zbog nelegalne sječe šume i eksploatacije industrijskih mineralnih sirovina. Lošom organizacijom čuvarске službe u upravama za šumarstvo koje su uspostavljene, neopremljenošću ljudi i neažurnošću pravosudnih organa se dovodi u pitanje i realizacija vladinog "Aкционог плана за сузбијање незаконитих активности у сектору шumarstva i drvne industrije u Federaciji BiH". Ova situacija je prisutna na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine duži niz godina, odnosno u poratnom periodu.

3. Protupožarna zaštita

Požari u Federaciji BiH su česta pojava i sa sobom donose neprocjenjive štete unatoč činjenici da ovo područje u europskim okvirima nije u kategoriji visoko rizičnih. Posebno česti i katastrofalni su bili šumski požari tijekom 1999., 2000., 2003., 2007. i 2012. godine. Direktne štete obuhvaćaju gubitak drvne zalihe, prizemne vegetacije i ostalih proizvoda šume, te troškove gašenja i sanacije odnosno rekultivacije požarišta. Indirektne štete predstavljaju štete svih vidova promjena staništa i gubitka svih polivalentnih funkcija šuma, one su mnogostruko veće od direktnih šteta ali se kod nas još uvek ne iskazuju.

Veličina štete zavisi od starosti i površini šume, vrstama drveća, odnosno vegetacije te o vrsti požara i njegovo jačini. Ugroženost pojedinih područja od šumskih požara je različita. Požar nanosi najveće štete u tek podignutim kulturama i mladim sastojinama, koje za kratko vrijeme potpuno uništi. Požari zahtijevaju zajedničko djelovanje svih institucija kao i čitave društvene zajednice. Treba naglasiti potrebu izdvajanja značajnih finansijskih sredstava za uspostavu kvalitetnog sustava protivupožarne zaštite koji objedinjuje prevenciju, kontrolu i sanaciju opožarenih površina. S aspekta ekonomске štetnosti požari nanose znatne gubitke poduzećima šumarstva uništavajući drvo idrvne sortimente te izlažući ih dodatnim troškovima sanacije požarišta i podizanja novih zasada.

Organiziranje zaštite od požara u Federaciji BiH ostvaruje se putem Kantonalnih uprava za šumarstvo, šumskogospodarskih društava i Uprava civilnih zaštita na razini kantona. Protupožarna zaštita se provodi putem godišnjih Planova zaštite šuma od požara sa sljedećim sadržajem:

- osnovni podaci o šumskom kompleksu,
- procjena ugroženosti šuma od požara,
- preventivne mjere zaštite šuma od požara,
- organizacija zaštite šuma od požara i formiranje operativnog stožera za gašenje požara,
- osmatranje i obavještavanje,
- način upotrebe ljudstva i vatrogasnih jedinica te njihovo sadejstvo,
- tehnička oprema i sredstva za gašenje požara,
- putevi,
- način i mjesto za snadbjevanje vodom i
- nadzor nad mjerama zaštite od požara.

Budući da nema Zakona o šumama na federalnoj razini već osam godina, važeća zakonska legislativa u Federaciji BiH koja se, između ostaloga odnosi i na protupožarnu zaštitu je sljedeća: Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća ("Sl. Novine Federacije BiH", br.39/03 i 22/06), Procjena ugroženosti Federacije BiH od prirodnih ili drugih nesreća ("Sl. Novine

federacije BiH", br.41/05), Plan zaštite i spašavanja Federacije BiH od prirodnih ili drugih nesreća ("Sl. Novine Federacije BiH", br.40/08), Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Sl. Novine Federacije BiH", br.64/09).

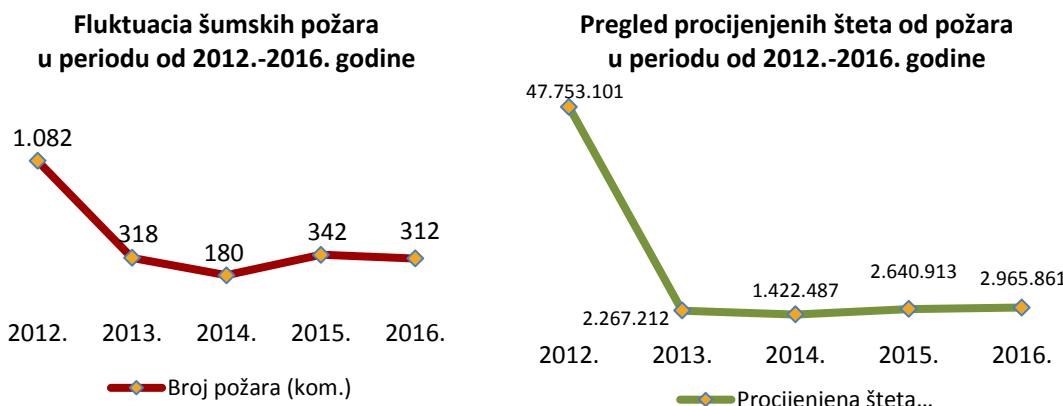
Odredbama Pravilnika o sadržaju planova za zaštitu šuma od požara ("Službene novine Federacije BiH", broj: 21/04) – stavljen izvan snage iz razloga jer je donesen na temelju Zakona o šumama iz 2002. godine (primjenjuje se po inerciji) koji propisuje tehničke, preventivno-uzgojne i druge mjere zaštite šuma od požara, koje su dužni provoditi kantonalna šumskogospodarska društva za državne šume, kantonalne uprave za šumarstvo (osnovane u okviru kantonalnih ministarstava nadležnih za šumarstvo) za privatne šume i ostali nositelji prava gospodarenja šumama i šumskim zemljишtem, u cilju smanjenja opasnosti od nastanka i širenja šumskih požara i ranog otkrivanja i dojave šumskog požara, te pravovremenog djelovanja u lokalizaciji i gašenju šumske požare - regulirana su pitanja u pogledu zaštite šuma od požara.

Ovim propisima utvrđene su obveze šumskogospodarskih društava/poduzeća šumarstva, koja gospodare šumama u državnom vlasništvu i vlasnika šuma da poduzimaju i provode mjere zaštite šuma od požara. U pogledu zaštite šuma posebni značaj se daje provođenju preventivnih mera zaštite.

Podaci o šumskim požarima za period od 2012. do 2016. godine

POŽARI	2012. god.	2013. god.	2014. god.	2015. god.	2016. god.
Broj požara	1.082	318	180	342	312
Opožarena površina (ha)	43.317,20	2.424	377	7.227	4.102
Izgorjela drvna masa (m ³)	831.488	7.145	1.158	7.735	2.835
Izgorjele sadnice (kom)	710.990	53.245	103.795	122.716	80.470
Procijenjena šteta (KM)	47.753.101	2.267.212	1.422.487	2.640.913	2.965.861

Požarna 2012. godina je ekstremna u smislu pričinjenih šteta u šumama Federacije BiH s obzirom na broj požara, opožarenu površinu i procijenjene štete, naročito u Hercegovini na području općine Konjic. Procijenjene štete na području Federacije BiH iznose 47.753.101,00 KM.

U požarnoj 2016. godini registrirano je 312 šumske požare, opožarena površina iznosi 4.102,00 ha, pričinjene štete na drvnoj masi iznose 2.835 m³, izgorilo ili oštećeno uslijed požara 80.470 sadnica i procijenjene su štete u iznosu od 2.965.861 KM.

Indirektne štete po šumske ekosustave izazvane požarima su znatno veće i po svjetskim parametrima dostižu od 10 do 17 puta veću vrijednost u odnosu na direktnе štete. Formiranjem kantonalnih šumskogospodarskih društava i kantonalnih uprava za šumarstvo i njihova dobra suradnja i koordinacija, sa predhodno izrađenim kvalitetnim godišnjim planom zaštite šuma od požara značajno mogu utjecati na smanjenje broja i šteta od požara. Opremanje protupožarnom opremom, edukacijom kadrova, dobrom suradnjom sa vatrogasnim jedinicama, postavljanjem osmatrača požara i drugim aktivnostima mogu se kvalitetnije zaštiti šumski ekosustavi. Većina požara je izazvana od strane čovjeka, ali pravovremenim akcijama uposlenih u poduzećima šumarstva i u kantonalnim upravama za šumarstvo (interventne grupe), te pravovremenim djelovanjem profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih brigada mogu se spriječiti veće štete.

XI. POKAZATELJI POSLOVANJA

Pokazatelji poslovanja poduzeća šumarstva su prikazani za 9 kantona u kojima su Skupštine kantona formirale kantonalna šumskogospodarska društva.

U Posavskom kantonu nije bilo značajnih aktivnosti u državnim šumama, a poslove gospodarenja šumama zbog male površine obavlja kantonalna uprava za šumarstvo.

Pokazatelji poslovanja za 2016. godinu

Pokazatelji poslovanja osam poduzeća šumarstva su prikazani kroz osnovne elemente poslovanja kako slijedi:

Elementi poslovanja	
Ukupni prihod	172.279.404,00 KM
Prihod od drveta	157.697.557,00 KM
Troškovi poslovanja	162.931.586,00 KM
Troškovi proizvodnje	150.899.386,00 KM
Dobit	7.695.907,00 KM
Gubitak	0,00 KM
Potraživanja na dan 31.12.2016. godine	15.547.332,00 KM
Dugovanja na dan 31.12.2016. godine	36.645.543,00 KM
Prosječan broj uposlenih radnika	4.022 osoba
Prosječna plaća	943,00 KM
Prosječna ostvarena cijena šumskih sortimenata	63,36 KM/m ³

Veliki udio troškova poslovnja u ukupnom prihodu prouzročen je nizom negativnih čimbenika od kojih su najznačajniji:

- zbog ranije devastacije loša kvalitetna struktura šuma, posebno šuma listača,
- mala i nepovoljna otvorenost šuma šumskim kamionskim putevima,
- nedostatak kvalitetnih firma za izvođenje radova u šumarstvu,
- dotrajala i zastarjela sredstava rada,
- višak uposlenog režijskog osoblja, a nedostatak proizvodnog,
- nepovoljna kvalifikacijska, starosna i zdravstvena struktura radne snage,
- rješavanje kadrovskih i socijalnih pitanja zapošljavanjem u šumarstvu i
- stranačka – partijska zapošljavanja.

Neophodno je omogućiti menadžmentu šumskogospodarskih društava neovisnost, posebno od utjecaja lokalne i kantonalne politike, te stvaranje uvjeta za poslovanje na zdravim ekonomskim osnovama. Tržišni uvjeti rada pokazat će sposobnost menadžmenta, a sposobni menadžment će u kratkom roku ostvariti znatno bolje rezultate poslovanja. Dobri poslovni rezultati omogućit će veći prihod i dobit uz obvezu strogo pridržavanja odredbi planova šumskogospodarskih osnova. Na ovaj način bi se stvorila materijalna osnova za zbrinjavanje invalida rada i viška radnika. Dio dobiti bi i vlasnik i korisnici šuma mogli usmjeriti u razvoj, kako na lokalnoj, tako i na razini kantona i Federacije.

Pokazatelji poslovanja za period od 2012. do 2016. godine

Elementi poslovanja	Jedinica mjere	2012. god.	2013. god	2014. god	2015. god	2016. god
Ukupni prihod	KM	154.517.885	169.261.014	161.178.900	162.786.953	172.279.404
Prihod od drveta	KM	145.832.847	155.042.722	145.679.993	147.100.649	157.697.557
Realizirani etat	m ³	1.877.174	2.006.841	2.365.389	2.430.750	2.488.759
Prosječna cijena	KM/m ³	77,69	77,26	61,59	60,51	63,36
Troškovi poslovanja	KM	150.194.952	144.378.664	164.434.966	163.375.065	162.931.586
Troškovi proizvodnje	KM	121.742.780	132.567.677	145.211.185	145.273.639	150.899.386
Troškovi proizvodnje	KM/m ³	64,85	66,06	61,39	59,76	60,63
Dobit	KM	5.785.380	5.272.785	1.027.166	1.581.853	7.695.907
Gubitak	KM	1.467.447	0	4.401.428	2.273.639	0
Potraživanja 31.12.	KM	37.741.811	40.283.626	36.087.851	34.577.428	15.547.332
Dugovanja 31.12.	KM	42.044.854	35.763.608	22.209.928	34.449.478	36.645.543
Broj uposlenih	radnik	3.963	4.035	4.084	4.101	4.022
Prosječna plaća	KM	868,5	892,2	927,91	889,14	943

U 2016. godini potraživanja od kupaca iznose preko 15,547 milijuna KM i znatno su manja u odnosu na predhodnu godinu. Ovo je dodatni problem u poslovanju šumskogospodarskih društava, jer su im blokirana sredstva za ulaganja i kupovinu novih sredstava rada i opreme.

Dugovanja prema dobavljačima su znatno veća u odnosu na potraživanja i iznose preko 36,645 milijuna KM odnosno oko 21,27% od ukupnog prihoda i značajno su niža u odnosu na 2012. godinu a viša u odnosu na 2013., 2014., i 2015. godinu. Velika dugovanja idu na štetu dobavljača koji izvode radove, sredstva i opremu za funkcioniranje poduzeća i pogoršavaju im uvjete poslovanja.

Ukupni (prosječni) broj uposlenih na bazi sati rada iznosi 4.022., a prosječna plaća se povećala za 53,86 KM u odnosu na 2015. godinu i iznosi 943,00 KM

Jedan od bitnih pokazatelja poslovanja poduzeća gdje su iskazani ekonomski parametri su bilanca stanja i bilanca uspjeha. Imajući u vidu da je kod nekih poduzeća vrijednost šuma prikazana u bilanci stanja, a kod drugih nije, smatramo da uporedbе ne bi dale relevantne podatke. Predlaže se da ubuduće u bilanci stanja ne bude evidentirana vrijednost šuma i šumskih zemljišta budući da su poduzeća samo korisnici šuma, a ne vlasnici istih.

Podaci bilance uspjeha po kantonima (poduzećima) za 2016. godinu u 000 KM

POZICIJA	USK	TK	Z-D	BPK	SBK	HNK	ZHŽ	SA	K 10
	000 KM								
Poslovni prihodi	32.336,69	17.286,92	32.165,65	2.225,50	33.334,95	478,382	492,649	16.339,82	33.887,93
Poslovni rashodi	32.148,20	16.837,57	31.465,27	2.182,43	29.314,96	670,132	411,364	15.957,28	32.560,67
Bruto dobit	1.362,95	226,64	562,828	69,822	3.886,17	35,495	80,876	123,563	1.541,53
Bruto gubitak	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neto dobit	1.200,68	226,64	562,828	62,192	3.886,17	35,495	72,685	107,688	1.541,53
Neto gubitak	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sječa 000m ³	490,004	245,103	429,402	33,651	467,983	98,039	8,072	162,842	553,663
Broj radnika	622	526	958	45	757	29	11	423	651
Učinak m ³ /radniku	787,79	465,98	448,23	747,8	618,21	0,00	733,82	384,97	850,48
Prihod KM/radniku	54,631	33,289	34,05	50,591	44,68	0	44,787	38,911	52,86

S obzirom da šumskogospodarska društva preko 91,54% ukupnog prihoda ostvaruju prodajom šumskih drvnih sortimenata može se konstatirati da su im prihodi proporcionalni ostvarenoj proizvodnji šumskih drvnih sortimenata. Značajan utjecaj na prihode ima postizanje realnih tržišnih cijena drvnih sortimenata, vlastita proizvodna radna snaga i sredstva rada ili dobra ponuda kvalitetnih izvođača radova u šumarstvu, dobra organizacija proizvodnje i drugo.

Troškovi proizvodnje u šumskogospodarskim društvima koja angažiraju vlastitu radnu snagu su veći u odnosu na one, koji angažiraju registrirane izvođače radova. To se odnosi i na ostvarene godišnje učinke po zaposlenom na bazi sati rada koji se kreću od 384,97 m³/radniku u KJP „Sarajevo šume“ d.o.o., Sarajevo do 850,48 m³/radniku u ŠGD „Hercegbosanske šume“ d.o.o. Kupres.

Ovaj učinak u odnosu na realnih 800 do 1.000 m³/radniku koliko se postiže u zemljama u okruženju je mali i treba raditi na njegovom povećanju.

Na postizanje boljih rezultata značajno utječe tehnička i tehnološka opremljenost i osposobljenost šumskogospodarskih društava ili izvođača radova i realan broj uposlenih za ostvarivanje proizvodnih zadataka gospodarenja šumama. Posljedica malih prihoda po radniku je otežano poslovanje, mala primanja uposlenih i umanjenje bioloških i infrastrukturnih investicija.

Preporuča se da osnivači poduzeća, Skupštine kantona i nadležna ministarstva, putem svojih organa u poduzećima utvrde i poduzmu adekvatne mjere na saniranju trenutačnog stanja kako bi poduzeća tržišno i održivo poslovala.

Federalnoj upravi su šumskogospodarska društva dostavila podatke o uplaćenim iznosima sredstava po osnovu naknada za korištenje državnih šuma prema lokalnim zajednicama u periodu od 2014.-2016. godine.

KANTON	Uplaćene naknade lokalnim zajednicama za korištenje državnih šuma (KM)			UKUPNO
	2014.	2015.	2016.	
UNSKO SANSKI	1.042.295,00	966.648,00	1.061.705,00	3.070.648,00
POSAVSKI	0,00	0,00	0,00	0,00
TUZLANSKI	92.772,07	794.112,55	509.264,45	1.396.149,07
ZENIČKO-DOBOSKI	753.328,06	861.078,73	1.022.826,96	2.637.233,75
BOSANSKO-PODRINJSKI	47.144,50	54.261,27	51.535,17	152.940,94
SREDNJOBOSANSKI	421.345,00	125.198,00	604.896,00	1.151.439,00
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI	0,00	0,00	0,00	0,00
ZAPADNO HERCEGOVAČKI	14.924,74	14.236,39	11.446,00	40.607,13
SARAJEVO	173.693,05	245.303,58	581.205,24	1.000.201,87
KANTON 10	1.686.617,34	2.387.500,90	2.386.900,39	6.461.018,63
UKUPNO	4.232.119,76	5.448.339,42	6.229.779,21	15.910.238,39

Na temelju dostavljenih podataka za period od 2014. do 2016. godine primjećuje se trend povećanja uplaćenih naknada za korištenje državnih šuma prema lokalnim zajednicama u Federaciji BiH.

Sredstva za korištenje općekorisnih funkcija šuma

Jedan od važnih izvora finansiranja obnove šuma, trebalo bi da se ostvaruje prikupljanjem i pravilnim usmjeravanjem sredstava za korištenje općekorisnih funkcija šuma, koja su se po članu 60. Zakona o šumama, odnosno u članu 46. Uredbe o šumama, prikupljala u Proračunu Federacije BiH i proračunima kantona. Mada su u Proračun Federacije BiH prikupljena značajna sredstva, od 2009. godine nisu planirana u rashodovnoj strani proračuna za oblast šumarstva FMPVŠ.

Prestankom važenja zakonske regulative u oblasti šumarstva na razini Federacije BiH prestalo je prikupljanje ovih sredstava. Sredstva koja su po ovom osnovu prikupljena u Proračunu Federacije BiH koriste se u druge svrhe.

Za značajnije poboljšanje narušenog stanja šumskih ekosustava, izgradnju i rekonstrukciju šumske infrastrukture i ostalih zahvata za unapređenje šuma u šumarskom zakonodavstvu, potrebno je ustanoviti doprinose za šumarstvo. Dio ovih sredstava mogao bi se iskoristiti za realizaciju prioritetnih aktivnosti zajedničkih za sektor šumarstva Federacije BiH, provedbu šumarske legislative, formiranje i organiziran i funkcionalan rad uprave/uprava za šumarstvo i ostale važne aktivnosti.

XII. KADROVSKA STRUKTURA ZAPOSLENIH U ŠUMARSTVU FBiH

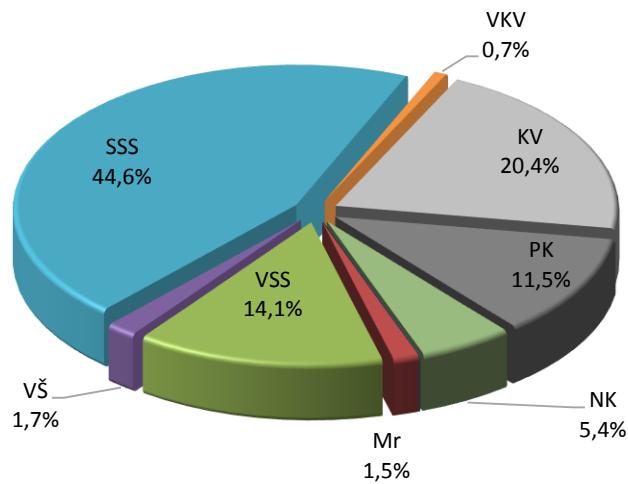
U sektoru šumarstva FBiH u 2016. godini ukupno je bilo zaposleno 4.639 radnika. Od ukupnog broja zaposlenih, 2.481 ili 55,6% su šumarske struke.

Broj zaposlenih radnika na dan 31.12.2016. godine.

Institucije	Struktura zaposlenih u šumarstvu FBiH prema stručnoj spremi										Ukupno	
	Dr	Mr	VSS	VŠ	SSS	VKV	KV	PK	NK	Šum.	Svih	
ŠPD/ŠGD	1	65	584	80	1.654	33	944	534	250	2.004	4.145	
KUŠ/FUŠ	0	4	72	1	415	0	2	0	0	477	494	
Ukupno	1	69	656	81	2.069	33	946	534	250	2.481	4.639	

U šumarstvu FBiH najviše je zaposlenih sa srednjom stručnom spremom, odnosno 2.069 radnika ili 45%. Niže kvalificiranih (KV, PK i NK) je 1.730 ili 37%, koji su zaposleni poglavito u proizvodnji. Sa visokom stručnom spremom je 630 ili 14% zaposlenih, a 69 zaposlenih ili 1,5% su magistri znanosti.

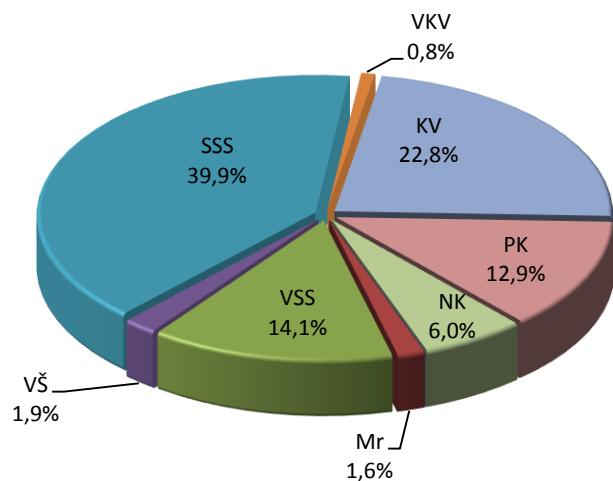
**Struktura zaposlenih u šumarstvu FBiH
prema stručnoj spremi
u 2016. godini**

Kantonalna šumskogospodarska društva zapošljavaju ukupno 4.145 radnika, od kojih je 1.654 ili 40% sa srednjom stručnom.

U odnosu na 2015. godinu u 2016. godini je u šumskopirvrednim društvima zaposleno ili promovirano 11 magistara i prvi doktor šumarskih nauka. Broj niže kvalificiranih radnika smanjen je za 23 radnika.

Struktura zaposlenih u šumskoprivrednim društvima
prema stručnoj spremi
u 2016. godini

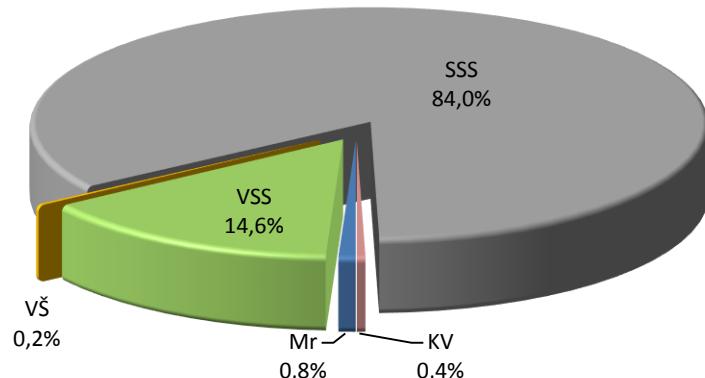
U šumskogospodarskim društvima se za izvođenje poslova u šumarstvu poglavito angažira sezonska radna snaga, što se odražava na povoljniju kadrovsku strukturu samoga društva. Veliki broj invalida rada još uvijek opterećuje neka poduzeća.

U četiri kantonalna šumskogospodarska poduzeća veliki broj zaposlenih su invalidi II kategorije i to u Unsko-sanskom kantonu oko 10%, u Srednjobosanskom kantonu 12%, Zeničko-dobojskom kantonu 15% i u Kantonu Sarajevo oko 15% od broja zaposlenih.

Mada se problem raspoređivanja invalida rada pokušava riješiti donošenjem novih pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, problem velikog broja invalida rada se time ne može riješiti u cijelosti.

U cilju poboljšanja kvalitete života zaposlenih, potrebno je planirati mјere za kvalitetno rješavanje viška radne snage i invalida rada, te planirati proces za razvoj i obrazovanje u šumarstvu.

Struktura zaposlenih u Kantonalnim i u Federalnoj upravi
za šumarstvo prema stručnoj spremi
u 2016. godini

Federalna uprava za šumarstvo i kantonalne uprave zapošljavaju ukupno 494 radnika, što je nedovoljno za potpuno funkcioniranje i obavljanje radnih zadataka.

Problemi vezani za pravni okvir i donošenje Zakona o šumama dodatno otežavaju gospodarenje i funkcioniranje šumarskih institucija.

Obavezi integriranja gender komponente u okviru administrativnih procedura i postupaka, odnosno sistematičnog prikupljanja odgovarajućih podataka razvrstanih po spolnoj, starosnoj i strukovnoj strukturi, kantonalne šumarske institucije još uvijek ne posvećuju dovoljno pažnje i relevantne podatke nisu dostavile sve kantonalne uprave.

Unapređenje planiranja i donošenja odluka u oblasti šumarstva omogućuje se korištenjem modernih tehnologija, ali je ključni element stalno usavršavanje zaposlenih radi usvajanja najnovijih znanstvenih i stručnih znanja i iskustava, te zapošljavanje odgovarajućeg stručnog kadra sa specifičnim znanjima.

Pokretačka snaga ili smetnja razvoju općenito je u direktnoj vezi sa odgovarajućom kadrovskom popunjenošću ili nepopunjenošću institucija.

XIII. STRATEŠKE AKTIVNOSTI U OBLASTI ŠUMARSTVA

Strateške aktivnosti u oblasti šumarstva, uz donošenje Zakona o šumama, imaju za cilj uspostavljanje transparentnog sustava upravljanja i gospodarenja šumama i primjenu svjetskih iskustava, međunarodnih konvencija i standarda u svim segmentima šumarstva

1. Šumarski program Federacije BiH

Cilj Šumarskog programa je definirati šumarsku politiku i strategiju šumarstva i politiku gospodarenja sa divljači, poštivajući međunarodne dogovore i obveze. Strategija je orijentirana u pravcu očuvanja i trajnosti gospodarenja šumama, uključujući održavanje i unapređivanje bioraznolikosti u šumama i na šumskom zemljisu. U Općem dijelu su određeni glavni ciljevi, principi i generalne smjernice za trajno gospodarenje šumama.

Opći dio Šumarskog programa FBiH, kojim se definira šumarska politika je završen i bit će proslijeđen Vladi FBiH na mišljenje i usvajanje nakon donošenja Zakona o šumama.

Nakon usvajanja Općeg dijela ŠPFBiH, pristupit će se izradi Izvedbenog dijela ŠPFBiH, u kojem će biti razrađeni postavljeni ciljevi gospodarenja šumama i divljači, te definirani načini financiranja i realizacije. Izvedbeni dio Šumarskog programa usvaja Parlament Federacije BiH.

Opći dio Šumarskog programa usvaja Parlamenta Federacije BiH.

2. II. državna inventura šuma na velikim površinama u BiH

Cilj II. državne inventure šuma je utvrđivanje trenutačnog stanja šuma i šumskih zemljisa i stvaranje baze podataka koja će poslužiti kao osnov za:

- Izradu dugoročne politike i strategije šumarstva
- Praćenje (monitoring) stanja šuma i šumskih zemljisa
- Postavljanje prioriteta za istraživanja i razvoj u šumarstvu

Nakon prikupljanja i obrade podataka i recenzije izvješća, u pripremi je tiskanje publikacije za razinu Bosne i Hercegovine, nakon čega će uslijediti javna prezentacija rezultata II. Državne inventure šuma na velikim površinama u Bosni i Hercegovini.

3. Razvoj Informacijskog sustava u šumarstvu FBiH

Ciljevi uspostave Integralnog Informacijskog sustava u šumarstvu FBiH su:

- Standardizirati podatke po vrsti i obimu
- Povećati stupanj obrade podataka radi smanjenja raskoraka između karakteristika raspoložive opreme i aktivnih obrada
- Ubrzati razmjenu svih informacija unutar i između šumarskih institucija nadležnih za gospodarenje šumama.

Pokrenute su aktivnosti na razvoju i uspostavi jedinstvenog Informacijskog sustava u cilju njegovog stavljanja u funkciju radi sveobuhvatnog praćenja stanja i promjena u oblasti šumarstva.

Uz podršku sredstava Rezervi Proračuna Vlade Federacije BiH za 2016. godinu, provedene su procedure javnih nabava u skladu sa Zakonom o javnim nabavama BiH. Za osiguranje materijalne osnovice uspostave ISŠ-a provedena je nabava potrebne IT opreme, te su provedene aktivnosti na uspostavi standarda ISŠ-a.

U cilju normativnog reguliranja pripremljen je tekst Odluke o upravljanju, održavanju i korištenju Informacijskog sustava u šumarstvu FBiH. Nepostojanje propisa za oblast šumarstva otežava bliže uređenje pojedinih pitanja putem podzakonskih akata, kao i poduzimanje svih planiranih aktivnosti za uspostavu i razvoj ISŠ-a.

4. GEF Projekt za održivo upravljanje šumama i krajolicima (SFLMP)

GEF Projekt ima za cilj osiguranje održivog gospodarenja šumama i krajolicima bitnim za privredni razvoj. Projekt posebno tretira osjetljive krajolike ranjive u smislu tekuće degradacije ili negativnih učinaka klimatskih promjena kao što su rizici od požara.

Projektni partneri su korisnici šuma, odnosno kantonalna šumskogospodarska poduzeća, koja su svojim projektima u postavljenom okviru iskazali potrebe za podrškom.

Kroz projekt se provodi niz aktivnosti na unapređenju planiranja i nadzora u svrhu održivog upravljanja šumama, kao i aktivnosti na rehabilitaciji osjetljivih područja:

- podrška procesu certifikacije na površini od 813.315 ha ili cca 65% površine šuma i šumskih zemljišta u FBiH.
- Master plan šumske infrastrukture će osigurati kvalitetne informacije o trenutačnom stanju i budućim potrebama za izgradnjom, na temelju čega će biti moguće izraditi detaljni plan investicija
- podrška uspostavi i jačanju Informacijskog sustava u šumarstvu FBiH u cilju unapređenja planiranja i donošenja odluka.
- potpomognuta prirodna regeneracija sastojina, rehabilitacija požarišta, goleti i pašnjaka, kroz projekte na pošumljavanju na ukupno 735 ha pošumljavanjem autohtonim i novim vrstama. Šumskouzgojni radovi na kulturama trebaju biti provedeni na ukupno 2.538 ha i prevođenje u viši uzgojni oblik konverzijom niskih u visoke šume na ukupno 261 ha.
- izvršena je nabava opreme za protupožarnu zaštitu, šumskouzgojne radove, stroja za usitnjavanje prorednog materijala i potrebne HTZ opreme, te provedena obuka osoblja za korištenje opreme i obuka u tehnikama upravljanja požarima,
- provedena rekonstrukcija protupožarnih puteva u ukupnoj dužini od 5 km u 2 kantona
- na površini od cca 1.250 ha trebaju biti izdvojene šume visoke zaštitne vrijednosti
- provedeno je čišćenje 10 divljih deponija i provedena rehabilitacija sastojina
- U dva kantona će se provesti aktivnosti na izgradnji i rekonstrukciji objekata za potrebe razvoja turizma u šumarstvu

Projekt se provodi na području BiH, a ukupna donatorska sredstva GEF-a iznose 5,575.758 USD.

Period provođenja projekta je od 31.05.2014. do 31.05.2019. godine.

5. Certifikacija šuma

Ciljevi certificiranja šuma su:

- zaustavljanje mogućih negativnih utjecaja koji bi doveli do smanjenja šumskih površina;
- poboljšanje kvalitete gospodarenja šumama;
- nesmetan i bolji pristup svjetskom tržištu;
- unapređenje čovjekove okoline;
- bolji gospodarski i socijalni razvoj.

U Federaciji BiH se certifikacija šuma vrši po FSC sustavu certificiranja. Rok trajanja certifikata je 5 godina, nakon čega se kontinuirano treba provoditi postupak recertificiranja ili obnove certifikata.

Aktualno važeći certifikat postoji za oko 23% površine šuma i šumskih zemljišta, dok se u 6 kantona uz podršku GEF projekta Održivo upravljanje šumama i krajolikom (SFLMP) za ukupno 67% površine šuma i šumskih zeljišta provode aktivnosti za prvo dobijanje ili za obnovu certifikata za proces gospodarenja šumama. Dobijanjem certifikata stječe se dokaz o odgovornom gospodarenju i uspješnom provođenju zakonskih propisa u procesima gospodarenja u oblasti šumarstva.

Informaciju izradila

Federalna uprava za šumarstvo